

4. การให้นักเรียนอภิปรายกลุ่ม นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่ม ต้องเริ่มจากให้นักเรียนอภิปรายสั้น ๆ โดยกำหนดหัวข้อคำถามที่ชัดเจนในการอภิปรายให้ก่อน

5. ในการทำงานกลุ่มหัวหน้ากลุ่มยังขาดประสบการณ์ ครูต้องคอยช่วยเหลือ และแนะนำอย่างใกล้ชิดเพื่อให้กลุ่มทำงานได้ตรงตามที่ครูต้องการ การปล่อยให้เด็กเรียนทำงานกลุ่มโดยอิสระบางครั้งทำให้งานไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการมากนัก

6. ผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มที่ยังไม่มีประสบการณ์ จะสะท้อนผลการทำงานกลุ่มได้ไม่มาก ในระยะแรกครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มให้กับนักเรียนทุกกลุ่มโดยเพิ่มเติมในจุดที่นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ ไม่ได้พูดถึง หรือช่วยแนะเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการในการทำงานกลุ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการแนะนำแก้ไขวิธีการทำงานกลุ่มให้กับนักเรียนและสอนวิธีการในการสะท้อนผลการทำงานกลุ่มให้กับผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มด้วยเมื่อนักเรียนคุ้นเคยจึงสามารถทำได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

7. เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนไม่พอ เนื่องจากแผนการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทุกแผนการสอนจะเน้นให้นักเรียนได้รับความรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจากการสังเกตพบว่านักเรียนจะสนุกมาก ถ้าครูปล่อยให้เด็กเรียนทำกิจกรรมนานเกินไปจะประสบกับปัญหาเวลาไม่พอในแต่ละแผนการสอนได้

ดังนั้นการดำเนินการพัฒนาในวงจรที่ 2 ผู้วิจัยจะได้นำข้อบกพร่องที่พบจากการพัฒนาในวงจรที่ 1 มาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน ในวงจรการพัฒนาวงจรที่ 2 ต่อไป

วงจรที่ 2 เรื่องการตรงต่อเวลา

แผนการสอนนี้ต้องการสอนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการตรงต่อเวลา การกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้ตรงต่อเวลา และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดกับนักเรียนทุกคนในเรื่องการตรงต่อเวลา คือการมาโรงเรียนให้ทันเวลา, การเข้าแถวเคารพธงชาติตรงเวลา, การเข้าห้องเรียนตรงเวลา, การส่งงานหรือแบบฝึกหัดตามกำหนดเวลา, การทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด, การมาทันเวลาตามกำหนดนัดหมายและการเข้าแถวเตรียมตัวกลับบ้านตามเวลา

กิจกรรมการเรียนการสอนความรู้เรื่องการตรงต่อเวลา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำภาพตัวอย่างเกี่ยวกับการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้ตรงต่อเวลา และภาพตัวอย่างที่เกี่ยวกับการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้ไม่ตรงต่อเวลา ติดบนกระดานดำที่ละช่วงของภาพแล้วให้นักเรียนช่วยกันเล่าเรื่องจากภาพ และร่วมกันวิเคราะห์ถึงผลที่จะตามมาของการเป็นผู้ตรงต่อเวลา และผลเสียที่จะตามมาของการเป็นผู้ไม่ตรงต่อเวลา แล้วร่วมกันสนทนาถึง

ความหมายและความรู้เกี่ยวกับการตรงต่อเวลา หลังจากนั้นจึงแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม โดยวิธีเลือกสิ่งของ 3 สิ่งที่แตกต่างกัน แล้วเข้ากลุ่มตามสิ่งของชนิดเดียวกันที่นักเรียนเลือก จากนั้นจึงให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงภาพตัวอย่างที่แสดงถึงการเป็นผู้ไม่ตรงต่อเวลาและวิธีการแก้ไข แล้วร่วมกันอภิปรายถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่นักเรียนควรปฏิบัติในเรื่องการตรงต่อเวลาเมื่ออยู่ที่โรงเรียน แล้วร่วมกันหาข้อตกลงในการวางแผนทางการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่ม (รายละเอียดจัดแผนการสอนที่ 9 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้ภาพ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนให้ความสนใจดีมาก สามารถสนทนาจากภาพจนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำที่แสดงถึงการตรงต่อเวลาและไม่ตรงต่อเวลา ส่วนการให้นักเรียนร่วมกันตั้งชื่อภาพ นักเรียนมีความคิดเห็นไม่ค่อยตรงกัน บางคนออกนอกเรื่องจนผู้สอนต้องสรุปให้จึงเป็นที่พอใจ การให้นักเรียนเล่าความรู้สึกในการสมมติตัวเองเป็นผู้ไม่ตรงต่อเวลา นักเรียนเล่าไม่ค่อยได้ ต้องคอย ๆ เปลี่ยนมาตั้งคำถามให้นักเรียนตอบแทนการสนทนาถึงความหมายของการตรงต่อเวลา นักเรียนสามารถบอกถึงพฤติกรรมที่แสดงถึงการตรงต่อเวลาได้ แต่ไม่สามารถบอกความหมายของการตรงต่อเวลาได้ ต้องใช้การยกตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง และสรุปความหมายให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน วิธีการแบ่งกลุ่มโดยให้นักเรียนเลือกไม้บรรทัด 3 สี แล้วเข้ากลุ่มตามสีที่นักเรียนเลือก จากการสังเกตนักเรียนมีท่าทางแปลกใจแต่ทุกคนพอใจในการเข้ากลุ่ม ไม่มีการเรียกร้องขอเปลี่ยนกลุ่ม ส่วนการอภิปรายถึงแนวทางแก้ไขปัญหาการไม่ตรงต่อเวลาเช่นการมาโรงเรียนสายนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ตอบคล้าย ๆ กันคือ ต้องตื่นแต่เช้า ทำธุระส่วนตัวให้เสร็จโดยเร็ว ซึ่งเป็นการตอบที่ไม่สามารถบอกได้ว่านักเรียนจะสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ ส่วนการอภิปรายถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องการตรงต่อเวลา การติดแผนภูมิ แล้วร่วมกันอภิปรายช่วยให้การอภิปรายเร็วขึ้น การหาข้อตกลงในการปฏิบัติ ผู้ที่ปฏิบัติไม่ได้จะต้องถูกลงโทษให้ล้างห้องส้วม ซึ่งทุกคนยอมรับข้อตกลง ส่วนการตอบคำถามสรุปบทเรียนนักเรียนพูดอธิบายเองไม่ค่อยได้ การใช้คำถามนำช่วยให้นักเรียนตอบคำถามสรุปบทเรียนได้ การทำแบบฝึกหัดนักเรียนไม่ผ่าน 1 คน

แผนการสอนที่ 10 การวางแผนการปฏิบัติเพื่อให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา

แผนการสอนนี้ต้องการเน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนปฏิบัติงาน และนำเอาวิธีการวางแผนปฏิบัติงานไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องการตรงต่อเวลา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มต่อรูปปลาด้วยก้านไม้ขีดไฟ 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 กำหนดกติกาไม่ให้พูดคุยหรือปรึกษากัน ส่วนครั้งที่ 2 กำหนดกติกาให้นักเรียนได้พูดคุยวางแผนกันในกลุ่มได้ เมื่อทุกกลุ่มต่อรูปปลาด้วยก้านไม้ขีดไฟเสร็จแล้ว ให้เปรียบเทียบการทำงานครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 และข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม จากนั้นจึงให้

นักเรียนแต่ละกลุ่มจับสลากกรณีตัวอย่างที่แสดงถึงการไม่ตรงต่อเวลาแล้วร่วมกันอภิปรายถึงผลของการเป็นผู้ไม่ตรงต่อเวลาตามที่จับสลากได้ พร้อมทั้งวิธีการในการแก้ไข แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียนเสร็จแล้วร่วมกันทบทวนถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องการตรงต่อเวลา และกำหนดข้อตกลงของกลุ่มเพื่อเป็นเงื่อนไขควบคุมการปฏิบัติของสมาชิก (รายละเอียดตั้งแผนการสอนที่ 10 ในภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การต่อก้านไม้ขีดไฟ นักเรียนแสดงความสนใจและสนุกสนาน มีบางคนที่ละเมียดกติกาในครั้งที่ 1 โดยการพยายามส่งเสียงบอกเพื่อนให้ทำตาม ครูต้องทบทวนกติกาอีกครั้ง เพื่อควบคุมการปฏิบัติของนักเรียน ซึ่งจากการสังเกตการไม่ให้นักเรียนพูดคุยวางแผนในการทำกิจกรรมครั้งที่ 1 ทำให้นักเรียนเกิดความอึดอัด และให้ความสนใจในการพูดคุยวางแผนเพื่อทำกิจกรรมในครั้งที่ 2 เป็นอย่างดี นับว่ากิจกรรมการต่อรูปปลาด้วยก้านไม้ขีดไฟทำให้นักเรียนสนุกสนาน และได้ข้อสรุปถึงความแตกต่างของการทำงานที่มีการวางแผนและการทำงานที่ไม่ได้มีการวางแผนด้วยตัวของนักเรียนเอง ส่วนปัญหาของการเรียนการสอนในครั้งนี้อคือการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งหัวหน้ากลุ่มยังไม่สามารถนำสมาชิกอภิปรายได้ตามหัวข้อที่ครูกำหนด สมาชิกบางคนยังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นน้อย โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มอ่อนส่วนการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์สะท้อนการทำงานโดยการเสนอชื่อผู้ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม และผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งนี้ นับว่าเป็นกิจกรรมที่ดี สามารถทำให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ของการสอน และได้รับความสนุกสนานในการเรียน

แผนการสอนที่ 11 การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนงานของกลุ่ม

แผนการสอนนี้ต้องการ ให้นักเรียนได้เรียนรู้และทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการทำงานของกลุ่ม และนำความรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ ไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องการตรงต่อเวลาได้

กิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนวางแผนและปั้นส่วนสัตว์ด้วยดินน้ำมันเป็นกลุ่ม โดยการแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนได้รับผิดชอบงานของกลุ่ม แล้วร่วมกันวิจารณ์ผลงานและสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำงานกลุ่ม จากนั้นจึงร่วมกันสรุปถึงความสำคัญและความจำเป็นของการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนการทำงานของกลุ่ม และให้นักเรียนสำรวจและรายงานผลการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องการตรงต่อเวลาของสมาชิกกลุ่ม และทบทวนแผนการปฏิบัติและข้อตกลงของกลุ่ม (รายละเอียดตั้งแผนการสอนที่ 11 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้นักเรียนปั้นส่วนสัตว์ นักเรียนแต่ละกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างดี มีการแบ่งหน้าที่แล้วทุกคนปฏิบัติงานของตนเอง มี

การพูดคุยกันเบา ๆ และช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ในระหว่างการทำงานไม่มีความขัดแย้งในกลุ่ม จากการสังเกตนักเรียนมีความสุขในการทำงานของตน ทุกคนตั้งใจทำงานไม่มีท่าทางเบื่อหน่าย เมื่อหมดเวลาที่กำหนดให้ยังมีการขอเวลาต่อ ซึ่งผลการปฏิบัติงานของทุกกลุ่มเป็นที่น่าพอใจ และทุกกลุ่มมีความพอใจในผลงานของกลุ่ม ไม่มีการขัดแย้งโต้เถียงกัน ส่วนการอภิปรายข้อคิดที่ได้จากการทำงาน นักเรียนยังอภิปรายกันไม่กว้างขวางนัก ครูต้องคอยช่วยโดยการใช้คำถามนำตามโอกาส การสำรวจการปฏิบัติของสมาชิก หัวหน้ากลุ่มจะอ่านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะพฤติกรรมแล้วถามสมาชิกกลุ่มว่า ใครปฏิบัติได้ และใครปฏิบัติไม่ได้ ผู้ปฏิบัติไม่ได้จะถูกถามถึงสาเหตุที่ปฏิบัติไม่ได้ และถูกขอร้องให้พยายามปฏิบัติให้ได้ และจากการรายงานของแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่สมาชิกจะปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องการตรงต่อเวลาได้ดีเกือบทุกพฤติกรรม

แผนการสอนที่ 12 การแก้ไขปัญหาในการทำงาน

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการสังเกตปัญหาในการทำงาน และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาในการทำงาน ในกรณีที่การทำงานเกิดปัญหา โดยไม่ต้องปฏิบัติตามแผนต่อไป ถ้าหากแผนการทำงานนั้นมีปัญหาระหว่างการปฏิบัติตามแผน แต่ใช้วิธีปรับเปลี่ยนแผนการทำงานใหม่แทน

กิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนทำงานในเวลาที่กำหนดเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดปัญหา แล้วร่วมกันอภิปรายถึงสาเหตุที่ทำให้การทำงานไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้การทำงานไม่ประสบผลสำเร็จนั้นคือปัญหาของการทำงาน และการจะแก้ปัญหาก็ต้องแก้ที่สาเหตุของปัญหาเพราะสาเหตุเป็นตัวทำให้เกิดปัญหา จากนั้นจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมหาตัวผู้นำ เพื่อฝึกทักษะการสังเกต และร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม เสร็จแล้วร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาในการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ผ่านมา เมื่อได้ปัญหามาเป็นตัวอย่างในการหาวิธีแก้ปัญหา โดยการค้นหาสาเหตุของปัญหาแล้วแก้ปัญหานั้นสาเหตุ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนได้ฝึกการหาปัญหาของการทำงานกลุ่ม แล้วร่วมกันอภิปรายถึงสาเหตุที่มาของปัญหา เมื่อได้สาเหตุของปัญหาก็ร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน เสร็จแล้วร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม และให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหากลุ่มที่ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องการตรงต่อเวลาของสมาชิกกลุ่ม

(รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 12 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากการที่นักเรียนทำงานในเวลาที่กำหนด โดยการจัดโต๊ะเป็นวงกลมในเวลา 2 นาที นักเรียนพยายามตั้งใจและร่วมมือกันทำงานโดยส่งเสียงบอกกันตลอดเวลา แต่การจัดโต๊ะยังไม่สำเร็จ ซึ่งเป็นไปตามแผนการสอน ส่วนการเล่นเกมหาดตัวผู้นำ นักเรียนไม่เคยเล่นมาก่อน ต้องอธิบายวิธีการเล่นและเล่นให้ดูเป็นตัวอย่างเมื่อคนแรกเข้าใจและเล่นได้ คนต่อ ๆ ไปจึงเข้าใจเล่นได้ง่ายและสนุกสนาน ซึ่งจากการสังเกตการ

แสดงออกของนักเรียน ทุกคนมีท่าทางพอใจ และเมื่อเปลี่ยนตัวผู้สังเกตในการเล่น นักเรียนทุกคนต่างพยายามเสนอตัวเองเป็นผู้สังเกต การสนทนาถึงข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม สนทนาถึงปัญหาของการทำงานกลุ่มที่ผ่านมา และวิธีการแก้ปัญหาโดยค้นหาสาเหตุของปัญหาแล้วแก้ปัญหาที่สาเหตุ โดยยกตัวอย่างประกอบ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้ดี การให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงปัญหาในการทำงานกลุ่ม และวิธีการที่จะแก้ปัญหา นักเรียนยังอภิปรายไม่ค่อยคล่อง ครูต้องเพิ่มเติมให้และร่วมกันสรุปให้อีกครั้ง ซึ่งการใช้คำถามให้นักเรียนตอบเพื่อเป็นการสรุปบทเรียน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจดีขึ้น แล้วนำไปใช้ในการสำรวจและแก้ปัญหากลุ่มการปฏิบัติเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องการตรงต่อเวลาของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งจากผลการสำรวจของแต่ละกลุ่มนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ และจากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องการตรงต่อเวลาดีขึ้นมาก เมื่อเทียบกับก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

แผนการสอนที่ 13 การแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง โดยศึกษาจากกรณีตัวอย่างการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้อื่น กิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้นักเรียนได้ศึกษาข่าวและกรณีตัวอย่างผู้ที่สามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้ดี แล้วร่วมกันสนทนาให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการปรับปรุงตนเองมากยิ่งขึ้น จากนั้นจึงให้นักเรียนนำความรู้และข้อคิดจากการเรียนไปใช้ในการสำรวจและปรับปรุงตนเองเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องการตรงต่อเวลา (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 13 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การแจกข่าวให้นักเรียนทุกคนได้ดูตาม โดยที่ครูเป็นผู้อ่าน ช่วยให้การอ่านข่าวเสร็จพร้อมกัน ซึ่งนักเรียนให้ความสนใจดี สามารถตอบคำถามหลังการศึกษาข่าวได้ การให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างของครูสมชายที่เป็นผู้ปรับปรุงแก้ไขตัวเองได้ดี นักเรียนให้ความสนใจดีมาก จากการสังเกตของผู้วิจัย นักเรียนจะชอบ การศึกษาเรื่องราวหรือการเล่าที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคน จากการถามคำถามเกี่ยวกับกรณีตัวอย่างนักเรียนตอบคำถามได้ แต่การถามความรู้สึกและข้อคิดที่ได้จากการอ่านและฟังเรื่องเล่า นักเรียนจะนั่งเงียบไม่มีใครกล้าตอบ ต้องถามเป็นรายบุคคล ซึ่งตอบไม่ค่อยตรงประเด็นคำถามนัก การให้นักเรียนอภิปรายผลการอภิปรายยังอยู่ในวงแคบ ๆ ไม่ครอบคลุม การใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบสั้น ๆ นักเรียนจะตอบได้ดีกว่า การสะท้อนผลการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม นักเรียนพูดน้อยต้องใช้คำถามนำให้พูด และสรุปเพิ่มเติมให้ ซึ่งเป็นวิธีการที่จำเป็นเพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการตอบคำถามและพูดคุยแลกเปลี่ยนในระหว่างการสอน ส่วนการสำรวจการปฏิบัติของสมาชิกนักเรียนเริ่มเข้าใจวิธีการมากขึ้นและส่วนใหญ่ปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องการตรงต่อเวลาได้ครบทุกพฤติกรรม

แผนการสอนที่ 14 การสรุปผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องการตรงต่อเวลา

แผนการสอนนี้ต้องการทบทวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่องการตรงต่อเวลา เพื่อสะท้อนข้อดีและข้อบกพร่องของการทำงานกลุ่มที่ผ่านมาให้นักเรียนได้รับทราบและเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างครูกับนักเรียน สิ่งที่นักเรียนชอบหรือไม่ชอบ ในการเรียนการสอนที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ในวงจรต่อไป

กิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มโดยผู้วิจัยสรุปถึงกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องการตรงต่อเวลา 5 ครั้งที่ผ่านมา ข้อดีและข้อเสียในการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตเห็นและรวบรวมเอาไว้ จากนั้นจึงให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมา แล้วจึงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันประเมินการทำกิจกรรมกลุ่มของตนเองแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน (รายละเอียดจัดแผนการสอนที่ 14 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ การสะท้อนข้อดีและข้อบกพร่องในการทำงานกลุ่มที่ผ่านมา ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เอาใจใส่ต่อการเรียน ซึ่งจากการสังเกตนักเรียนทุกคนมีท่าทางยอมรับการสะท้อนผลของผู้วิจัย การเขียนแสดงความรู้สึก ทุกคนรู้สึกชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผ่านมา เพราะทำให้ได้รับความรู้ สิ่งที่นักเรียนชอบสำหรับการเรียนในวงจรนี้ คือ การแบ่งกลุ่ม การต่อรูปปลาด้วยก้านไม้ขีดไฟ การปั้นสวนสัตว์ การเล่นเกมหาตัวผู้นำ สิ่งที่นักเรียนต้องการให้มีในการเรียนต่อ ๆ ไป คือ การเล่นเกมเป็นกลุ่ม และมีหลายคนตอบว่าอยากให้เหมือนการเรียนที่ผ่านมา ส่วนประโยชน์ที่ได้จากการเรียนและการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนตอบคล้าย ๆ กันคือได้รับความรู้และสนุกสนานและกิจกรรมการประเมินผลการทำกิจกรรมกลุ่ม ทุกกลุ่มมีความเห็นว่าการทำกิจกรรมกลุ่มมีประโยชน์ เพราะได้รับความรู้ สนุกสนาน และได้ช่วยกันทำงาน ซึ่งสมาชิกกลุ่มทุกคนมีความพอใจ และสบายใจในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน และอยากให้มีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มในวิชาอื่น ๆ ด้วย ส่วนปัญหาในการทำงานกลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งตอบว่าปัญหาของกลุ่มคือการที่สมาชิกกลุ่มบางคนไม่ค่อยออกความคิดเห็นในกลุ่ม กลุ่มที่สองตอบว่าสมาชิกกลุ่มบางคนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม และกลุ่มที่สามตอบว่าไม่มีปัญหา การสะท้อนผลของผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มสมาชิกของทุกกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำงาน และแสดงความคิดเห็นในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างดี ส่วนความรู้สึกของนักเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มและความเปลี่ยนแปลงของตัวนักเรียนนั้น นักเรียนตอบว่ารู้สึกชอบการทำกิจกรรมกลุ่มมาก เพราะได้รับความรู้ สนุก และทำให้ตัวเองเปลี่ยนแปลงดีขึ้น จากที่ตัวเองเคยปฏิบัติตัวไม่ดีก็ปฏิบัติตัวเองได้ดีขึ้น

สรุปผลการพัฒนาวงจรที่ 2 เรื่องการตรงต่อเวลา

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์วงจรที่ 2 เรื่องการตรงต่อเวลา ใช้เวลาในการพัฒนา 6 แผนการสอน รายละเอียดของการใช้แผนการสอน ดังเสนอเป็นรายแผนแล้ว ส่วนการสะท้อนผลการพัฒนาวงจรที่ 2 จากผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามหลังการเรียนรู้ การให้นักเรียนสำรวจและบันทึกผล การปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องการตรงต่อเวลา และการสนทนากับผู้ช่วยวิจัย สามารถสรุปภาพรวมของการพัฒนาตามวงจรที่ 2 ได้ดังนี้

ก. สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป คล้ายกับการเรียนการสอนในวงจรที่ 1 มีเสียงรบกวนจากห้องติดกันที่ทำความสะอาดห้องบ้าง แต่ไม่มากนัก และนักเรียนจะให้ความสนใจต่อการทำกิจกรรมมากกว่าจะสนใจเสียงรบกวน

ข. กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนเริ่มคุ้นเคยและเข้าใจในวิธีการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งกิจกรรมกลุ่มทุกกิจกรรมในวงจรการพัฒนาที่ 2 นักเรียนให้ความสนใจดีมาก เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติเพื่อให้ตนเองมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องการตรงต่อเวลา โดยพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอนทำได้ง่ายขึ้น เพราะนักเรียนเริ่มเข้าใจในวิธีการทำงานกลุ่มมากขึ้น และการให้นักเรียนได้วางแผนการปฏิบัติเป็นกลุ่มอย่างอิสระ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนด เป็นตัวช่วยให้นักเรียนรู้จักวิธีการในการแก้ปัญหา และยังเป็นการฝึกการรับผิดชอบต่อการคิดและการตัดสินใจของตน ส่วนการให้นักเรียนแข่งขันการปฏิบัติเป็นกลุ่ม เป็นตัวช่วยเสริมแรงในการปฏิบัติที่ช่วยให้การปฏิบัติของนักเรียนมีความหมายมากขึ้น การใช้วิธีให้คะแนนคะแนนของกลุ่มไปเรื่อย ๆ จนครบตามแผนของวงจรการพัฒนา เป็นวิธีการหนึ่งที่นักเรียนพอใจโดยเฉพาะกลุ่มที่ได้คะแนนน้อยที่สุดจะมีความกระตือรือร้นในการแก้ตัวครั้งใหม่มาก ส่วนกลุ่มที่ได้คะแนนมากกว่าก็จะพยายามทำให้ได้มากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ครูต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่เอื้อต่อการได้คะแนนของทุกกลุ่ม เช่นกลุ่มที่ชนะในผลงานให้ 5 คะแนน กลุ่มที่ร่วมมือกันทำงานกลุ่มดีที่สุดให้ 4 คะแนนกลุ่มที่มารยาทเรียบร้อยให้ 3 คะแนน จะทำให้คะแนนไม่ห่างกันมากและทุกกลุ่มมีโอกาสที่จะทำคะแนนตามทันกลุ่มอื่น

ค. พฤติกรรมนักเรียน จากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมกลุ่ม และการเล่นเกมมาก ทั้งการต่อก้านไม้ขีดไฟ การปั้นสวนสัตว์ การเล่นเกมหาตัวผู้นำ โดยเฉพาะการปั้นสวนสัตว์ และเกมหาตัวผู้นำนักเรียนชอบมาก สิ่งที่สังเกตเห็นอีกอย่างหนึ่งคือนักเรียนเริ่มมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออกมากขึ้น จะเห็นได้จากเมื่อครูขออาสาสมัครจะมีนักเรียนที่เสนอตัวเองเพิ่มมากขึ้น ส่วนวิธีการให้การ

ชมเชยกับนักเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน เช่น เข้าห้องเรียนตรงเวลา ส่งงานหรือแบบฝึกหัดตามกำหนดเวลา หรือทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น ยังเป็นวิธีการเสริมแรงที่นักเรียนพอใจมาก เพราะนอกจากครูจะรับรู้ถึงการปฏิบัติของเขาแล้ว เขายังได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากขึ้น จากการสังเกตยังพบว่านักเรียนที่ได้รับการชมเชยจากครูบ่อย ๆ จะมีความกล้าในการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้นด้วย ส่วนการสัมภาษณ์นักเรียน และการให้นักเรียนตอบแบบสำรวจหลังการเรียน สรุปได้ว่านักเรียนทุกคนยังชอบการเรียนและการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้เหตุผลว่า สนุกสนาน ไม่เบื่อ ได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำช่วยให้งานเสร็จเร็ว ได้แลกเปลี่ยนความรู้จากเพื่อน ได้ความรู้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นต้น ส่วนการแบ่งกลุ่มโดยให้เลือกไม่บรรทัดคนละ 1 อัน แล้วเข้ากลุ่มตามสิทธิ์เลือก นักเรียนส่วนมากชอบและอยากให้แบ่งกลุ่มในลักษณะเดียวกันอีก การเข้ากลุ่มในวงจรการพัฒนาที่ 2 ไม่มีนักเรียนขอเปลี่ยนกลุ่ม ด้านกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดให้ทุกกิจกรรมนักเรียนทุกคนยังตอบว่าชอบ โดยให้เหตุผลว่าได้รับความรู้และสนุก ทำให้ไม่เบื่อ เนื้อหาในการเรียนไม่ยาก เรียนเข้าใจดี ส่วนการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องการตรงต่อเวลานักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ตั้งแต่การสำรวจในแผนการสอนแรก ๆ หลังจากที่ได้ตกลงกันเพราะพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องการตรงต่อเวลา นักเรียนปฏิบัติได้ไม่ยาก มีพฤติกรรมการส่งงานหรือแบบฝึกหัดตามกำหนดเวลา และการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด ที่นักเรียนยังปฏิบัติได้ไม่ครบทุกคน โดยบางวันปฏิบัติได้ บางวันปฏิบัติไม่ได้ ขึ้นอยู่กับงานและแบบฝึกหัดด้วย แต่มองในภาพรวมของห้องเรียนแล้วทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สรุปว่าดีขึ้นกว่าเดิม

ง. พฤติกรรมของครู

จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของผู้วิจัยโดยผู้ช่วยวิจัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองวงจรที่ 2 ผู้ช่วยวิจัยให้ความเห็นว่า ผู้วิจัยมีการเตรียมการสอนดี ดำเนินการสอนเป็นขั้นตอน ควบคุมชั้นเรียนได้ดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน สร้างความมั่นใจให้นักเรียนกล้าแสดงออก พูดเสียงดังฟังชัด เป็นกันเองกับนักเรียน แต่นักเรียนเกรงใจมาก สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ บางจังหวะพูดเร็วจนนักเรียนตามไม่ทัน ต้องพูดทวนคำพูดใหม่ และบางขั้นตอนครูอธิบายมากเกินไป ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนต่อครูนั้น ทุกคนฟังครูพูดได้เข้าใจดี มีบางส่วนเห็นว่าพูดเร็ว นักเรียนบางส่วนชอบให้ครูพูดอธิบายมาก ๆ เพราะได้ความรู้ บางส่วนไม่ชอบครูที่พูดมากเพราะเสียเวลา ทำให้ทำงานไม่เสร็จ ในความรู้สึกของนักเรียนนั้นส่วนมากรู้สึกว่าคุณครูใจดี และนักเรียนส่วนมากไม่ชอบครูดุ เพราะทำให้หวาดกลัว ไม่มีสมาธิ ส่วนเหตุผลที่นักเรียนที่ชอบครูดุเพราะทำให้ห้องเรียนเป็นระเบียบ นักเรียนไม่กล้าดื้อ

ปัญหาและสิ่งที่ต้องปรับปรุงที่พบจากการพัฒนาในวงจรที่ 2

ปัญหาที่พบในการดำเนินการพัฒนาในวงจรที่ 2 ส่วนใหญ่คล้าย ๆ กับที่พบในการดำเนินการพัฒนาในวงจรที่ 1 ที่ได้ดำเนินการแก้ไขบ้างแล้ว แต่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร คือ

1. การให้นักเรียนทำกิจกรรมแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม นักเรียนจะให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มดีมาก แต่นักเรียนจะให้ความสนใจกับผลการแข่งขัน และการแพ้ชนะจนขาดความสนใจว่าจะได้รับความรู้และข้อคิดอะไรบ้าง จากการทำกิจกรรมนั้น ๆ ถึงแม้จะสรุปและชี้แจงทั้งก่อนและหลังทำกิจกรรมว่า ต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อให้ได้ความรู้ และข้อคิดที่จะนำไปใช้ประโยชน์สำหรับการปรับปรุงตัวเอง

2. การใช้คำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นยาว ๆ หรือให้แสดงความรู้ลึก นักเรียนบางส่วนเท่านั้นที่กล้าพูด ส่วนหนึ่งยังนั่งเงียบอยู่ โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มอ่อน ยังต้องใช้วิธีตั้งคำถามนำให้นักเรียนมั่นใจในการตอบก่อนที่จะร่วมกันสรุปอีกครั้ง

3. การให้นักเรียนอภิปรายกลุ่ม โดยกำหนดหัวข้อคำถามที่ชัดเจนให้ ช่วยให้นักเรียนอภิปรายกลุ่มได้ดีขึ้นบ้าง แต่ยังไม่ถึงขั้นที่น่าพอใจ จะต้องแนะนำเพิ่มเติมและให้นักเรียนได้ฝึกการอภิปรายไปเรื่อย ๆ เพราะการอภิปรายเป็นทักษะที่ต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกหัดมาก

4. จากการเปลี่ยนกลุ่มในการพัฒนาวงจรที่ 2 ทุกกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่มใหม่ ที่ไม่ใช่ผู้ที่ เป็นหัวหน้ากลุ่มในการพัฒนาวงจรที่ 1 ทำให้ไม่สามารถปล่อยให้ให้นักเรียนทำงานกลุ่มโดยอิสระ ได้ผู้วิจัยต้องคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำการทำหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มใหม่ทุกกลุ่ม

5. การเลือกผู้สังเกตการณ์ บางกลุ่มได้คนที่เคยเป็นผู้สังเกตการณ์ในการพัฒนาวงจรแรก บางกลุ่มได้ผู้สังเกตการณ์คนใหม่ ทำให้ผู้วิจัยต้องทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มให้กับนักเรียนทุกกลุ่มเช่นเดิม ซึ่งทุกกลุ่มให้การยอมรับและแก้ไขตามคำแนะนำด้วยดี

6. การขาดเรียนของนักเรียน การวิจัยในครั้งนี้มีนักเรียนขาดเรียนหลายคน บางวันมีนักเรียนขาดเรียนถึง 3 คน ทำให้ต้องเลื่อนการเรียนการสอนออกไป เพราะนักเรียนแต่ละกลุ่มมีเพียง 5 คน กลุ่มที่นักเรียนขาดจะมีสมาชิกน้อยกว่าเพื่อน และที่สำคัญการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่ขาดเรียนทำได้ยาก เพราะการพัฒนาในการวิจัย ต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง จนได้ข้อคิดและความรู้จากการทำกิจกรรม แล้วนำไปใช้ในการปฏิบัติ การทำกิจกรรมต้องทำเป็นกลุ่ม การสอนเสริมให้กับนักเรียนจึงทำได้ยากทำให้ต้องแก้ปัญหาโดยการเลื่อนเวลาเรียนออกไป สำหรับนักเรียนที่มาเรียน แก้ปัญหาโดยให้ทำกิจกรรมทบทวนจาก การเรียนการสอนแผนการสอนที่ผ่านมา เสร็จแล้วให้ดำเนินการสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิก ส่วนสาเหตุของการขาดเรียนเนื่องจากป่วย และติดธุระกับครอบครัว

จากแนวทางการแก้ไขในการดำเนินการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองวงจรที่ 2 และข้อบกพร่องที่พบทั้งจากการพัฒนาในวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงวิธีการ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในการพัฒนา ในวงจรที่ 3 ต่อไป

วงจรที่ 3 เรื่องความซื่อสัตย์

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองเรื่องความซื่อสัตย์ ใช้เวลาในการพัฒนา 6 แผนการสอน คือ แผนการสอนที่ 15 - 20 ซึ่งรายละเอียดของการนำแผนการสอนเรื่องความซื่อสัตย์ไปใช้มีดังนี้

แผนการสอนที่ 15 ความรู้เรื่องความซื่อสัตย์

แผนการสอนนี้เป็นแผนการสอนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของความซื่อสัตย์ การกระทำที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ ผลดีของการมีความซื่อสัตย์ ผลเสียของการเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความซื่อสัตย์ที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติให้ได้เป็นประจำจนเป็นนิสัย

แผนการสอนความรู้เรื่องความซื่อสัตย์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยการเล่าเรื่องเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ให้นักเรียนฟังเพื่อสรุปข้อคิดจากเรื่องที่ฟัง จากนั้นจึงให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่องความซื่อสัตย์จากบัตรเนื้อหาเป็นรายบุคคล แล้วร่วมกันสรุปความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์อีกครั้ง จากนั้นจึงร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการมีความซื่อสัตย์ ผลเสียของการขาดความซื่อสัตย์และพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ที่นักเรียนควรปฏิบัติ แล้วร่วมกันกำหนดข้อตกลงและเงื่อนไขเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความซื่อสัตย์ (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 15 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน นักเรียนให้ความสนใจในการฟังเรื่องเล่าเป็นอย่างดี มีการซักถามเป็นระยะเมื่อสงสัย ต้องอธิบายเพิ่มเติมและยกตัวอย่างประกอบ ส่วนการศึกษาความรู้จากบัตรเนื้อหา จากการสังเกตนักเรียนมีความตั้งใจดี แต่การตอบคำถามตรวจสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่ศึกษาที่ผู้วิจัยถาม นักเรียนตอบได้บ้าง ไม่ได้บ้าง การให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงลักษณะของความซื่อสัตย์ ผลดีของการเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ นักเรียนยังกล้าออกความคิดเห็นน้อย นักเรียนจะตอบคำถามเป็นคำตอบสั้น ๆ และถ้าครูถามมาก ๆ นักเรียนจะเงียบไม่ตอบคำถาม การทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ นักเรียนเข้าใจดี ทุกคนเห็นด้วยในการปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ และการคัดเลือกผู้ที่ปฏิบัติเป็นดาวของกลุ่มและดาวของห้องเรียน การแบ่งกลุ่มโดยให้เลือกลูกอมแล้วเข้ากลุ่มตามชนิดของลูกอมที่เลือก เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทุก ๆ คนแสดงท่าทางพอใจ

ในการรวมกลุ่มผู้ที่รู้สึกชอบเหมือนกัน การเลือกหัวหน้ากลุ่มทำได้ด้วยความรวดเร็ว โดยการเสนอชื่อและยกมือเป็นเอกฉันท์ทุกกลุ่ม การวางแผนการปฏิบัติของทุกกลุ่มเป็นการขอร้องให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตามกฎกติกาที่พึงประสงค์ เรื่องความซื่อสัตย์ให้ได้ ไม่มีการขัดแย้งกันภายในกลุ่ม ผลการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่มนักเรียนตอบสั้น ๆ ตามคำถามในแบบสังเกตทุกกลุ่ม ผู้วิจัยต้องเป็นผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มให้ทุกกลุ่ม แล้วสะท้อนถึงข้อดีในการทำงานกลุ่มที่ควรปฏิบัติต่อไป คือความร่วมมือในการอภิปรายของสมาชิกทุกกลุ่ม ส่วนข้อบกพร่องในการอภิปรายที่ควรแก้ไข คือ แต่ละกลุ่มอภิปรายกันในวงแคบ โดยให้สมาชิกทุกคนรับปากปฏิบัติตามกฎกติกาที่พึงประสงค์ ควรมีการพูดคุยกันในกลุ่มว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในแต่ละข้อนั้นจะปฏิบัติได้อย่างไร และผู้ที่ไม่พยายามปฏิบัติจะต้องถูกลงโทษอย่างไร ส่วนการประเมินผลโดยการทำแบบฝึกหัด มีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 1 คน ได้ 7 คะแนน ได้ให้บัตรเนื้อหาไปศึกษาเป็นการบ้าน และทำแบบฝึกหัดแก้ตัวนอกเวลาเรียน

แผนการสอนที่ 16 ความซื่อสัตย์ทางกาย

แผนการสอนนี้ ต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรม และเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ทางกาย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการยึดถือเป็นแบบอย่างต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนร้องเพลงความซื่อสัตย์ จากนั้นจึงให้นักเรียนเล่นเกมแลกเงิน และสนทนาถึงข้อคิดและความรู้ที่ได้จากการเล่นเกม โดยการร่วมกันอภิปราย ชักถาม และวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมตัวอย่างที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์และพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่ซื่อสัตย์ เสร็จแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในกลุ่มของตนเองถึงแบบอย่างที่ดีในหมู่เลือกที่จะปฏิบัติตาม และวิธีการในการปฏิบัติ หลังจากนั้นจึงร่วมกันทบทวนถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ทั้ง 7 พฤติกรรม และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจผลการปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกกลุ่ม แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อสรุปถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติของนักเรียน และร่วมกันหาวิธีการในการปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติของนักเรียนต่อไป (รายละเอียดจัดแผนการสอนที่ 16 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน นักเรียนชอบการร้องเพลงและเนื้อเพลงความซื่อสัตย์ ช่วยนำเข้าสู่บทเรียนได้ดี การเล่นเกมแลกเงินนักเรียนให้ความสนใจในการเล่นและมีความสนุกสนานมาก เป็นการเล่นที่นักเรียนไม่เคยเล่นมาก่อน แต่ทุกคนสามารถเล่นได้ จัดเป็นการเล่นที่ง่าย เมื่อหมดเวลาที่กำหนดให้ สามารถแยกนักเรียนได้ 3 กลุ่ม ตามที่ต้องการ คือ กลุ่มที่ได้เงินมากขึ้น กลุ่มที่เงินเหลือเท่าเดิม และกลุ่มที่เหลือน้อยกว่าเดิม จากการซักถามของผู้วิจัยนักเรียนเล่นเกมได้ แต่ไม่เข้าใจถึงจุดประสงค์ของการเล่น นักเรียนทุกคนยังสนุก ความคิดยังอยู่กับการแลกเงิน มีการพูดคุยกับเพื่อนข้างเคียง แต่ไม่ได้คิดถึงข้อสรุปของการเล่นเกม ต้องใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบเป็นลำดับ จึงสามารถสรุปข้อคิดของการ

การเล่นได้ คนที่เหลือน้อยลงเพราะแลกเงินผิด และบางคนถูกเพื่อนโกง แลกเงินโดยนับเงินให้ไม่ครบ กิจกรรมนี้จึงเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้รับความสนุกสนาน และเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ โดยที่นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองส่วนการให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่เอาเปรียบหรือคดโกงผู้อื่น นักเรียนยังยกตัวอย่างได้น้อย เพราะสังคมและหมู่บ้านของนักเรียนไม่ค่อยมีตัวอย่างที่ทำให้เห็นชัดเจนมากนัก ต้องใช้วิธีการตัวอย่างที่เกิดจากการเล่นเกม และอธิบายเพิ่มเติม การให้นักเรียนอภิปรายเป็นกลุ่มตามหัวข้อที่กำหนดให้ นักเรียนอภิปรายได้ในวงแคบ ๆ ใกล้เคียง ๆ ตัว ในส่วนของผู้สังเกตการณ์ สะท้อนผลการทำงานกลุ่มในจุดที่บกพร่องในการทำงานกลุ่ม เช่นมีบางคนพูดมากเกินไป และบางคนไม่แสดงความคิดเห็นในกลุ่ม ส่วนการให้ข้อเสนอแนะในการทำงานกลุ่มยังเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยากและไม่เป็นรูปธรรม เช่น "ขอให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนให้ความร่วมมือและแสดงความคิดเห็นในการทำงานกลุ่มทุกครั้งด้วย" ซึ่งผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับนักเรียนหลังการ สะท้อนผลการสังเกตการณ์แล้วในส่วนของการสรุปข้อคิดจากการทำกิจกรรม นักเรียนยังตอบได้ไม่เป็นที่น่าพอใจมากนัก จากการสังเกตทุกกลุ่มได้ตั้งใจทำงานเป็นอย่างดี แต่ข้อจำกัดของการเขียนสื่อสารและความคล่องของการใช้ภาษายังมีไม่มากเท่าที่ควร ทำให้เขียนข้อคิดได้น้อย ส่วนการสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความซื่อสัตย์ ส่วนใหญ่ปฏิบัติได้เกือบทุกพฤติกรรมและการคัดเลือกดาวของกลุ่มเป็นไปตามข้อตกลง และการให้นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนอีกครั้ง ในชั้นวัดผลนักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนได้ถูกต้องทุกคน

แผนการสอนที่ 17 ความซื่อสัตย์ทางวาจา

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการกระทำและการปฏิบัติตัวที่แสดงถึงการมีความซื่อสัตย์ทางวาจา เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี และยึดถือเป็นแบบอย่างต่อไป

กิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนอ่านบทกลอนและสนทนาเกี่ยวกับบทกลอนในชั้นนำ จากนั้น เล่านิทานที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ทางวาจาแล้วสนทนาถึงความรู้และข้อคิดจากนิทานซึ่งเป็นผลมาจากการมีความซื่อสัตย์ทางวาจา แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เป็นโทษของการขาดความซื่อสัตย์ แล้วตอบคำถามหลังจากศึกษาข่าว หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงสาเหตุของการขาดความซื่อสัตย์ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการขาดความซื่อสัตย์ทางวาจาแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน จากนั้นจึงให้นักเรียนสำรวจการปฏิบัติของสมาชิกกลุ่มในการปฏิบัติเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความซื่อสัตย์ และคัดเลือกผู้ที่ปฏิบัติได้ดีที่สุดในกลุ่มเป็นดาวของกลุ่ม และคัดเลือกผู้ปฏิบัติที่แย่ที่สุดในห้องเรียนเป็นดาวของห้องเรียน เพื่อเป็นรางวัลและกำลังใจสำหรับการปฏิบัติดีของนักเรียน

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนให้ความสนใจในการอ่านบทกลอนเป็นอย่างดี การสนทนาถึงบทกลอนในความหมายของคำพูดที่เป็นได้ทั้งทำให้ชื่นใจหรือทำให้เจ็บใจ

นักเรียนเข้าใจได้ดี การให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข่าวจากหนังสือพิมพ์ นักเรียนให้ความสนใจและตั้งใจดี สามารถตอบคำถามหลังการศึกษาข่าวได้เป็นอย่างดี ผู้นำเสนอของแต่ละกลุ่มใช้วิธีการอ่านให้เพื่อนฟังในการนำเสนอผลงานของกลุ่ม การสรุปโดยการใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบเป็นการแก้ปัญหาให้นักเรียนไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ส่วนการสำรวจการปฏิบัติเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความซื่อสัตย์ของนักเรียน ส่วนใหญ่ปฏิบัติได้เกือบทุกพฤติกรรม ยกเว้นพฤติกรรมที่ผิดปรกติอย่างอื่นเข้ามาด้วย ได้แก่การนำสิ่งของที่เก็บได้ส่งคืนเจ้าของหรือนำส่งครู ซึ่งการปฏิบัติพฤติกรรมนี้ขึ้นอยู่กับเก็บสิ่งของได้ของนักเรียน แต่เป็นพฤติกรรมที่ควรฝึกให้นักเรียนปฏิบัติ เพราะจะช่วยให้นักเรียนเป็นคนใจกว้าง มีความสงสารและเห็นใจผู้อื่นที่เดือดร้อน และช่วยให้นักเรียนอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข (การใช้วิธีการยกย่องชมเชยผู้ที่ปฏิบัติดีต่อนักเรียนคนอื่น ๆ และบันทึกชื่อไว้ประกาศการทำความดีในวันสุดสัปดาห์ เป็นวิธีการส่งเสริมการปฏิบัติดีของนักเรียน ได้ดีวิธีหนึ่ง)

แผนการสอนที่ 18 ความซื่อสัตย์ทางใจ

แผนการลอนต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ทางใจ ที่จะไม่คิดอิจฉาริษยาผู้อื่น ไม่คิดกลั่นแกล้งหรือคิดร้ายทั้งหลายทั้งปวงต่อผู้อื่น และให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อให้ได้ความรู้และข้อคิดที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงตนเอง ให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความซื่อสัตย์

กิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความล้านวนไทยที่เกี่ยวกับความไม่จริงใจ การหลอกลวงคิดตดทรยศต่อผู้อื่น แล้วสนทนาเกี่ยวกับความหมายและที่มาของล้านวนไทยเหล่านั้น จากนั้นจึงให้นักเรียนยกตัวอย่างที่นักเรียนเคยเห็นเกี่ยวกับการไม่จริงใจต่อผู้อื่น และผลที่ตามมา ทั้งจากชีวิตจริงหรือจากภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ จากนั้นให้นักเรียนทุกคนจับสลากเพื่อหาผู้มือทองรับรางวัล และทำความเข้าใจถึงกรณีของการใช้วิธีจับสลาก จากนั้นให้นักเรียนทำกิจกรรมเลือกสิ่งของเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเกิดความขัดแย้งและหาวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่ม แล้วจึงนำความรู้และข้อคิดที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในการสำรวจและแนะนำการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความซื่อสัตย์ของสมาชิกตามข้อตกลงคัดเลือกและยกย่องผู้ที่ปฏิบัติได้ดีเป็นดาวของกลุ่ม และให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่ผู้ที่ยังปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ไม่ครบทุกพฤติกรรม (รายละเอียดจัดแผนการสอนที่ 18 ภาคผนวก)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้นักเรียนอ่านและทำความเข้าใจเกี่ยวกับล้านวนไทยนั้น นักเรียนให้ความสนใจดีแต่ยังไม่ค่อยเข้าใจความหมายนัก ต้องใช้วิธีการอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ จึงช่วยให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น สามารถสนทนาและยกตัวอย่างจากละครโทรทัศน์ได้ มีความกระตือรือร้นในการยกตัวอย่าง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ที่นักเรียนได้ชม ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยนักเรียนชอบการสนทนาพูดคุย

เกี่ยวกับละครโทรทัศน์มาก มีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นและซักถามหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวกับตัวละคร นับว่าการใช้ละครเป็นสื่อในการสนทนาใช้ได้ดีกับนักเรียนกลุ่มนี้ ส่วนการจับสลากหามือทองรับรางวัลนั้น ก่อนจับสลากทุกคนมีความหวังมากแต่หลังจับสลากแล้วผู้ที่ไม่ได้ต่างแสดงท่าทางผิดหวังด้วยการพูดจาเสียต้ายที่ตนเอง โชคไม่ดี ส่วนผู้ที่ได้รับรางวัลทั้งสองคนมีท่าทางดีใจ สำหรับการแสดงท่าทางอีกจากผู้จับสลากได้รางวัลนั้น ไม่มีในการทำกิจกรรมนี้อาจเป็นเพราะรางวัลมีค่าไม่มากนักก็เป็นได้ ส่วนการให้นักเรียนทำกิจกรรมเลือกสิ่งของ โดยให้มีสิ่งของน้อยกว่าสมาชิก 1 ชิ้นนั้น เมื่อให้สัญญาณหยิบสิ่งของนักเรียนทุกคนต่างพยายามหยิบสิ่งของของตัวเองเลือกไว้ในใจ ซึ่งมีของบางชิ้นที่นักเรียนจับหลายคน และนักเรียนบางคนรีบเปลี่ยนจากสิ่งของที่จับหลายคน ไปจับสิ่งใหม่แทน ทำให้มี 2 กลุ่ม ที่สมาชิกจับสิ่งของสิ่งเดียวกัน 2 คน และอีก 1 กลุ่มที่มีสมาชิก 1 คน ไม่ได้สิ่งของอะไรเลย จากการสนทนาหลังการทำกิจกรรม นักเรียนบางคนได้สิ่งของที่ตนตั้งใจเลือก บางคนได้สิ่งของที่ไม่ตรงกับที่ตั้งใจเลือก เพราะเห็นเพื่อนหยิบของของตัวเองเลือกไว้ในใจแล้วจึงเปลี่ยนไปหยิบของสิ่งใหม่ ส่วนนักเรียนที่จับของสิ่งเดียวกัน 2 คน เพราะเห็นว่าของสิ่งอื่นมีผู้จับไว้หมดแล้ว ถ้าปล่อยของที่จับกับเพื่อนอาจจะไม่ได้อะไร ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้อะไรเลยนั้น ตอบว่าเพราะไม่อยากจะแย่งกับเพื่อน และนักเรียนกลุ่มที่เกิดการขัดแย้งกัน คือกลุ่มที่เลือกหยิบสิ่งของเดียวกัน 2 คน ซึ่งนำไปสู่การสนทนาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเกิดความขัดแย้งกันได้เป็นอย่างดี และในด้านการสนทนาถึงสาเหตุของความขัดแย้งในการทำกิจกรรม มาจากสิ่งของมีน้อยกว่าจำนวนคนและการเลือกสิ่งของทุกคนต่างอยากได้สิ่งของของตัวเองชอบที่สุด โดยไม่ได้คิดถึงใจถึงความรู้สึกของผู้อื่น และไม่ยอมเสียสละให้กับผู้อื่นโดยที่ตัวเองไม่ได้ วิธีการแก้ปัญหา ทุกกลุ่มมีความเห็นว่าควรใช้วิธีพูดจาตกลงแบ่งปันกันในกลุ่มแทนการแย่งกันหยิบสิ่งของ ซึ่งข้อคิดจากการทำกิจกรรมเลือกสิ่งของคือ การทำงานกลุ่มต้องมีการพูดคุยหาแนวทางและข้อตกลงของกลุ่มเพื่อให้สมาชิกกลุ่มปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มให้ดีที่สุด ส่วนผลการสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความซื่อสัตย์ นักเรียนปฏิบัติได้เป็นที่พอใจ และการให้นักเรียนทำกิจกรรมเลือกสิ่งของใหม่ในชั้นวัดผล นักเรียนทุกกลุ่มสามารถตกลงกันในการแบ่งสิ่งของภายในกลุ่มด้วยความเรียบร้อย สมาชิกในกลุ่มทุกกลุ่มต่างได้รับความพอใจโดยไม่มีการขัดแย้งใด ๆ เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีและแนะนำให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

แผนการสอนที่ 19 กิจกรรมทดสอบความซื่อสัตย์

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อทดสอบถึงความซื่อสัตย์ของนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนและทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้เรื่องความซื่อสัตย์มาแล้ว 4 ครั้ง

กิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนเล่นเกม "เก็บสมบัติ" แล้วร่วมกันสนทนาถึงการเล่นและการละเมิดกติกาของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อนำไปสู่การอภิปรายถึงการมีความ

ข้อลัดย โดยการปฏิบัติตามกฎกติกา ไม่ละเมิดเอาเปรียบผู้อื่น จากนั้นให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ และความไม่ซื่อสัตย์ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกและคัดเลือกผู้ปฏิบัติเป็นดาวของกลุ่มตามข้อตกลง และสำรวจหาทางช่วยเหลือผู้ที่ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ได้ไม่ครบ (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 19 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การให้นักเรียนเล่นเกมเก็บสมบัติ เป็นเกมที่ง่ายนักเรียนทำได้และมีความสุขสนุกสนานมากในการแข่งขัน การเล่นเกมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามกติกา โดยให้ผู้ช่วยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์แทน เนื่องจากนักเรียนแต่ละกลุ่มมีน้อยคือ กลุ่มละ 5 คน จึงให้เป็นผู้เล่นทั้งหมด การให้นักเรียนอภิปรายกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งใจและร่วมมือกันทำงานกลุ่มเป็นอย่างดี มีการถกเถียงกันบ้าง แต่ไม่ถึงกับขัดแย้งกันในกลุ่ม ซึ่งผลงานกลุ่มเป็นที่น่าพอใจ มีการเขียนข้อคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน แล้วสรุปเป็นข้อคิดเห็นของกลุ่มอีกครั้ง การนำเสนอผลการอภิปรายของกลุ่ม นักเรียนจะอ่านให้เพื่อนฟัง การซักถามและสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ชัดเจน เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมความคิดของนักเรียน ผู้สอนจะต้องเตรียมตัวให้ดีและใช้เวลาสั้น ๆ การสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์นักเรียนปฏิบัติได้เป็นที่พอใจ ยกเว้นการพูดความจริงและการปฏิบัติตามคำพูดของตนเองที่นักเรียนยังปฏิบัติไม่ค่อยได้ เพราะลืมหืมและเคยชิน และพฤติกรรมการนำสิ่งของที่เก็บได้ส่งคืนเจ้าของหรือนำส่งครู ซึ่งนาน ๆ ครั้งถึงจะมีผู้เก็บสิ่งของได้

แผนการสอนที่ 20 การสรุปผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัย ในตนเองเรื่องความซื่อสัตย์

แผนการสอนนี้ ต้องการทบทวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัย ในตนเองเรื่องความซื่อสัตย์ เพื่อสะท้อนข้อดี และข้อบกพร่องของการทำงานกลุ่มที่เกิดขึ้นให้นักเรียนได้รับทราบ และเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวความคิดระหว่างนักเรียนกับผู้สอน ในสิ่งที่นักเรียนชอบ หรือไม่ชอบในการเรียนการสอนที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัย ในตนเอง ในวงจรต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน เริ่มจากผู้วิจัยสรุปถึงกิจกรรมและการเรียนการสอนเรื่องความซื่อสัตย์ 5 ครั้งที่ผ่านมา ข้อดีและข้อบกพร่องในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนและการทำงานกลุ่มของนักเรียน ที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตเห็นและรวบรวมเอาไว้จากการเรียนการสอนและการทำงานกลุ่มของนักเรียน จากนั้นจึงให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่ผ่านมา เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันประเมินการกิจกรรมกลุ่มของตนเอง แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 20 ภาคผนวก)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องความซื่อสัตย์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สรุปและตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเกี่ยวกับ ข้อดีและข้อบกพร่องในการทำงานกลุ่มที่ผ่านมา ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เอาใจใส่ต่อการเรียน และรับฟังการสะท้อนผลการทำงานจากผู้วิจัยโดยไม่มีใครซักถามหรือคัดค้านใด ๆ การเขียนแสดงความรู้สึกต่อการเรียนและการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ทุกคนชอบการเรียน และการทำกิจกรรมที่ผ่านมา เพราะได้รับความรู้และสนุกสนาน ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน สิ่งที่นักเรียนชอบในการเรียนคือ การเล่นเกมและการทำงานเป็นกลุ่ม สิ่งที่นักเรียนไม่ชอบหลายคนตอบว่า ไม่มีและบางสิ่งทีนักเรียนอยากให้มีในการเรียนครั้งต่อ ๆ ไปมีนักเรียนบางส่วนตอบว่าอยากให้มีเหมือนการเรียนที่ผ่านมาและนักเรียนบางส่วนตอบว่าอยากให้มีการเล่นเกมและมีการทำงานเป็นกลุ่มทุกวัน ส่วนประโยชน์ที่ได้จากการเรียนและการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนตอบคล้าย ๆ กันคือ สนุกสนานได้รับความรู้ และได้ช่วยเหลือกันทำงาน มีความสบายใจในการทำงานร่วมกัน ปัญหาในการทำงานกลุ่มของนักเรียน มีหนึ่งกลุ่มตอบว่าปัญหาของกลุ่ม คือสมาชิกของกลุ่มบางคนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม ส่วนอีกสองกลุ่มตอบว่าไม่มีปัญหา ในส่วนของความเปลี่ยนแปลงของตัวนักเรียนหลังจากได้เรียนด้วยการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แล้วทุกคนตอบว่าตัวเองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จากเดิมที่เคยปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความซื่อสัตย์ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง เปลี่ยนมาเป็นปฏิบัติได้มากขึ้น ในส่วนของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเองมีความคิดเห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ดีขึ้นเช่นเดียวกัน หลังจากได้รับการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

สรุปผลการพัฒนาวงจรที่ 3 เรื่องความซื่อสัตย์

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์วงจรที่ 3 เรื่องความซื่อสัตย์ใช้เวลาในการพัฒนา 6 แผนการสอน รายละเอียดของการใช้แผนการสอนในวงจรที่ 3 ดังเสนอเป็นรายแผนในแผนการสอนที่ 15-20 แล้ว ส่วนการสะท้อนผลการพัฒนาวงจรที่ 3 จากผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามนักเรียนหลังการเรียน การให้นักเรียนสำรวจและบันทึกผลการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในเรื่องความซื่อสัตย์ การสนทนาวงกลมกับผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งสามารถสรุปการดำเนินการพัฒนาตามวงจรที่ 3 ได้ดังนี้

ก. สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของการพัฒนา คล้ายกับการจัดการเรียนการสอนใน 2 วงจรที่ผ่านมา คือช่วงเวลาในการสอนตั้งแต่เวลา 15.00 - 16.00 น. เป็นเวลาที่นักเรียนค่อนข้างเหนื่อยล้า และมีเสียงรบกวนจากการทำความสะอาดห้องเรียนของชั้นที่ไม่มีมีการเรียนการสอนบ้าง แต่นักเรียนยังให้ความสนใจและสนุกกับการทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยไม่

สนใจเสียงรบกวนมากนัก นอกจากมีนักเรียนชั้นเล็กกว่ามายินมุงดูการทำกิจกรรมที่ประตูห้อง ทำให้นักเรียนหันเหบ้าง ต้องขอให้นักเรียนที่มุงดูการทำกิจกรรมออกไปห่าง ๆ ซึ่งโดยภาพรวมแล้วจัดว่าสภาพแวดล้อม และช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอนไม่เป็นปัญหามากนัก

ข. กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนคุ้นเคยและเข้าใจในวิธีการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มากขึ้น การสรุปความรู้และข้อคิดจากการทำกิจกรรมทำได้ง่ายขึ้น กิจกรรมกลุ่มของการพัฒนาในวงจรที่ 3 นักเรียนยังให้ความสนใจดีมากเช่นเดิม มีความกระตือรือร้นในการเรียนและการทำกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติเพื่อให้ตนเองมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความซื่อสัตย์ มีการแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำได้ง่ายขึ้นและเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย เพราะนักเรียนเข้าใจถึงขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ต้องสรุปข้อคิดและความรู้หลังจากการทำกิจกรรม แล้วนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของตน โดยเฉพาะการให้นักเรียนวางแผนการปฏิบัติเป็นกลุ่ม มีการแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีแก้ไขปัญหา รู้จักรับผิดชอบต่อการคิดและการตัดสินใจของตน และเปิดโอกาสให้ผู้ที่ยังปฏิบัติไม่ได้แก้ไขและปรับปรุงตนเอง ช่วยให้เขามีกำลังใจไม่ท้อถอยในการปฏิบัติ ส่วนการแข่งขันปฏิบัติเป็นกลุ่มยังมีความสำคัญและจำเป็น เพราะช่วยเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติ ช่วยให้การปฏิบัติมีความหมายมากขึ้นและทำให้รู้ว่าการปฏิบัติของกลุ่มของตนเองอยู่ในระดับใด การคัดเลือกผู้ปฏิบัติที่ดีที่สุดในกลุ่ม เป็นดาวของกลุ่ม และผู้ปฏิบัติที่ดีที่สุดในห้องเรียน เป็นดาวของห้องเรียน ส่วนใหญ่จะเป็นคนเก่าซึ่งนักเรียนสามารถเดาล่วงหน้าได้ว่าใครเป็นใคร แต่ก็ เป็นผลดีในด้านของการยกย่องให้กำลังใจกับผู้ที่ปฏิบัติดี

ค. พฤติกรรมของนักเรียน จากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย พบว่านักเรียนมีความสนุกสนานและชื่นชอบในการเรียนและการทำกิจกรรมกลุ่ม มีความคุ้นเคยและกล้าแสดงออกมากขึ้น มีนักเรียนหลายคนที่มีการเปลี่ยนแปลงตัวเองดีขึ้นมาก จนผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัยและเพื่อนนักเรียนในชั้นต่างก็ยอมรับ เพราะเป็นสิ่งที่มองเห็นและรับรู้ได้ชัดเจนจากการคลุกคลีใกล้ชิดกันเช่นเด็กชายต่อม (นามสมมติ) ซึ่งเป็นเด็กที่เรียนค่อนข้างช้าและเคยตกซ้ำชั้นมาก่อน จากเด็กที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยตอบคำถามที่ครูถามในห้อง ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในการทำงานกลุ่ม และมักจะแอบมองเพื่อนข้าง ๆ ในการทำแบบฝึกหัด เปลี่ยนแปลงมาเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น สามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำเสนอและรายงานการทำงานของกลุ่มหน้าชั้นเรียน กล้าตอบคำถามที่ครูถามมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง โดยกล้าที่จะซักถามเพื่อนแทนการแอบมอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของเด็กชายต่อม ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นและให้การชมเชยให้เพื่อนในห้องรับรู้มาเรื่อย ๆ จนเพื่อนในห้องต่างก็รับรู้การเปลี่ยนแปลงและให้การยอมรับเด็กชายต่อมเป็นอย่างดี ซึ่งนอกจากเด็กชายต่อมแล้วยังมีนักเรียนในห้องอีก

หลาย ๆ คนที่มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นและผู้วิจัยได้ชมเชยพร้อมทั้งให้เพื่อนในห้องรับรู้โดยตลอดเช่นกัน ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนและการให้นักเรียนตอบแบบสำรวจหลังการเรียนสรุปได้ว่านักเรียนทุกคนยังชอบการเรียนและการทำงานเป็นกลุ่ม โดยให้เหตุผลว่า ได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำงาน ทำให้รู้สึกสนุกสนานและไม่เบื่อ ได้รับความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในด้านการแบ่งกลุ่ม โดยให้นักเรียนเลือกลูกอมคนละ 1 เม็ด เพื่อเข้ากลุ่มตามชนิดของลูกอม มีนักเรียนส่วนหนึ่งรู้ทันจึงให้เลี้ยงจิบคนละ 1 เม็ด เมื่อจับครบทุกคนจึงให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามชนิดของลูกอม ซึ่งเสร็จเรียบร้อยอย่างรวดเร็ว ถือเป็นวิธีการแบ่งกลุ่มที่ง่ายที่นักเรียนพอใจ อีกวิธีหนึ่ง ทุกคนพอใจกลุ่มของตนเอง ไม่มีผู้ขอเปลี่ยนกลุ่มตลอดวงจรพัฒนาที่ 3 ด้านกิจกรรมกลุ่มของการพัฒนาในวงจรที่ 3 ทุกกิจกรรมนักเรียนยังตอบว่าชอบ เนื้อหาในการเรียนและการทำกิจกรรมไม่ยากแต่ได้รับความรู้และข้อคิดที่ดี ส่วนการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความซื่อสัตย์ นักเรียนปฏิบัติได้เป็นที่น่าพอใจ หลายคนปฏิบัติได้ดีมาก และอีกส่วนหนึ่งพยายามปรับปรุงแก้ไขตนเองได้ดีขึ้น ภาพรวมของนักเรียนทั้งห้องอยู่ในระดับน่าพอใจ

ง. พฤติกรรมของผู้วิจัย

จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของผู้วิจัยโดยผู้ช่วยวิจัยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองในการพัฒนาวงจรที่ 3 ผู้ช่วยวิจัยมีความเห็นว่าผู้วิจัยมีการเตรียมการสอนดี ดำเนินการสอนเป็นขั้นตอน ควบคุมชั้นเรียนได้ดี นักเรียนให้ความเคารพและเกรงใจ การให้หยุดทำกิจกรรมไม่มีนักเรียนร้องขอทำกิจกรรมต่อในขณะที่การทำกิจกรรมวิชาอื่นถ้านักเรียนกำลังสนุกแล้วครูให้หยุดจะมีการเรียกร้องขอทำต่อไปอีก ในด้านการวางตัวกับนักเรียนทำได้ดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและเป็นกันเองกับนักเรียนมาก สร้างความมั่นใจให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือ การใช้คำถามนำนักเรียนมากเกินไปในบางโอกาสทำให้นักเรียนเดาคำตอบได้ ควรใช้คำถามให้นักเรียนตอบสั้นบ้างยาวบ้างตามโอกาส ในส่วนของความคิดเห็นของนักเรียนต่อผู้วิจัยนั้น นักเรียนฟังผู้วิจัยพูดได้เข้าใจดี ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้วิจัยพูดปานกลาง ไม่ช้าไม่เร็ว มีเพียงบางคนเห็นว่าพูดเร็ว ด้านการพูดอธิบายของผู้วิจัย นักเรียนบางส่วนชอบให้อธิบายมาก ๆ เพราะได้รับความรู้มาก บางส่วนไม่ชอบให้พูดมาก ๆ เพราะน่าเบื่อและเสียเวลา ในด้านความรู้สึกของนักเรียนเห็นว่าผู้วิจัยใจดี ไม่ดุ ไม่ตี มีเหตุผล นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบครูดุ เพราะรู้สึกหวาดกลัวและไม่ชอบการถูกลงโทษ ส่วนนักเรียนที่ชอบครูดุเพราะเห็นว่าทำให้นักเรียนไม่กล้าดื้อ โรงเรียนและห้องเรียนเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น

ปัญหาและสิ่งที่ต้องปรับปรุงที่พบจากการพัฒนาในวงจรที่ 3

ปัญหาที่พบในการดำเนินการพัฒนาในวงจรที่ 3 ส่วนใหญ่คล้าย ๆ กันที่พบในการดำเนินการพัฒนาในวงจรที่ 1 และวงจรที่ 2 ที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขมาเรื่อย ๆ และต้อง

ดำเนินการแก้ไขต่อไปอีกเนื่องจากเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. การให้รางวัลการปฏิบัติแก่ผู้ปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ดีที่สุดในกลุ่ม และในห้องเรียน เป็นการให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติ แต่รางวัลจะตกอยู่กับนักเรียนกลุ่มที่ปฏิบัติตัวดีมาตลอด ส่วนนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาในการปฏิบัติจะปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตนเองขึ้นมาให้ทันในเวลาอันสั้นได้ยาก ดังนั้นควรกำหนดรางวัลสำหรับผู้ปรับปรุงแก้ไขตัวเองได้ดีโดยเปรียบเทียบกับตัวนักเรียนเอง เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับรางวัลความก้าวหน้าในการปฏิบัติ โดยเท่าเทียมกัน ส่วนรางวัลผู้ปฏิบัติในกลุ่ม และในห้องเรียน ให้คงไว้เช่นเดิม เพื่อให้การยกย่องกับผู้ปฏิบัติ

2. การให้นักเรียนอภิปรายเป็นกลุ่ม โดยกำหนดหัวข้อคำถามให้นักเรียนอภิปรายกันเป็นข้อ ๆ นักเรียนจะอภิปรายกันในลักษณะการตอบคำถามสั้น ๆ เพราะนักเรียนยังไม่มีประสบการณ์มากนัก และการอภิปรายกลุ่มเป็นทักษะที่ฝึกยากรวมทั้งต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกเป็นเวลานาน ดังนั้นการให้นักเรียนอภิปรายกลุ่มจะต้องคอยให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เพื่อให้การอภิปรายของนักเรียนและผลการอภิปรายเป็นไปตามที่ต้องการให้มากที่สุด

3. นักเรียนยังมีประสบการณ์และความสามารถในการทำงานกลุ่มไม่มาก รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในกลุ่ม ทั้งในฐานะหัวหน้ากลุ่ม เลขานุการกลุ่ม หรือสมาชิกของกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนยังมีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มไม่มาก และสิ่งเหล่านี้ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติเป็นอย่างมากดังนั้นในการทำงานกลุ่มทุกครั้งต้องแนะนำจุดบกพร่องในการทำงานกลุ่มให้นักเรียนทราบพร้อมทั้งแนะนำวิธีการปฏิบัติและแก้ไขด้วย เพื่อให้ นักเรียนได้รับทราบจุดบกพร่องและแก้ไขอย่างทันที่ นอกจกนั้นสิ่งใดที่นักเรียนปฏิบัติได้ดีควรให้การยกย่องชมเชย เพื่อเป็นกำลังใจและให้นักเรียนกลุ่มอื่น ได้ปฏิบัติตามในสิ่งที่ดีนั้นด้วย

4. ปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน การพัฒนาในวงจรที่ 3 มีนักเรียนขาดเรียน 4 คน ซึ่งสาเหตุมาจากเจ็บป่วย 1 คน ไปธุระกับผู้ปกครอง 1 คน และช่วยงานผู้ปกครอง 2 คน ถึงนักเรียนจะขาดเรียนเพียงวันละ 1 คน แต่การขาดเรียนทำให้นักเรียนไม่ได้ทำกิจกรรมในวันที่ขาดเรียน และผู้วิจัยไม่สามารถจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้ได้ นอกจากพูดคุยแนะนำส่วนตัวเท่านั้น การขาดเรียนของนักเรียนมีสาเหตุหลายอย่าง และบางสาเหตุไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น การเจ็บป่วย หรือผู้ปกครองให้ช่วยงาน เป็นต้น ปัญหาการขาดเรียนของนักเรียนจึงเป็นปัญหาของวิธีการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มล้มพันธ์ที่แก้ไขได้ยาก และการเลือนเวลาออกไปเพื่อรอนักเรียนที่ขาดเรียนไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ดีด้วย ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาที่ทำได้ คือ การชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนให้รู้และเข้าใจถึงผลเสียของการขาดเรียน เพื่อลดสาเหตุของการขาดเรียนโดยไม่มีธุระจำเป็นของนักเรียนให้มากที่สุด

จากปัญหาและข้อบกพร่องที่พบจากการพัฒนาในวงจรที่ 1, 2 และ 3 และแนวทางในการแก้ปัญหาที่น่าจะเป็นไปได้ ผู้วิจัยจะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยของนักเรียนในวงจรที่ 4 ต่อไป และเพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนในการแก้ไขและปรับปรุงตนเองในการเรียนวิชาอื่นได้ด้วยหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้ขออนุญาตทำการช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียนด้วย เนื่องจากเป็นวิชาที่ผู้วิจัยถนัดในการสอน และนักเรียนค่อนข้างมีปัญหาในการเรียนและการส่งแบบฝึกหัด

วงจรที่ 4 เรื่องความมีระเบียบวินัย

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองเรื่องความมีระเบียบวินัย ใช้เวลาในการพัฒนา 6 แผนการสอน คือแผนการสอนที่ 21-26 ซึ่งรายละเอียดของการนำแผนการสอนเรื่องความมีระเบียบวินัยไปใช้มีดังนี้

แผนการสอนที่ 21 ความรู้เรื่องความมีระเบียบวินัย

แผนการสอนนี้เป็นการสอนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายของความมีระเบียบวินัย การกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้มีระเบียบวินัย ผลดีของการเป็นผู้มีระเบียบวินัย ผลเสียของการเป็นผู้ขาดระเบียบวินัย และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัยที่ต้องการให้นักเรียนปฏิบัติให้ได้เป็นประจำจนเกิดเป็นนิสัย ส่วนการแบ่งกลุ่มในการพัฒนางานวงจรที่ 4 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อให้จำนวนนักเรียนแต่ละกลุ่มมากขึ้น

แผนการสอนความรู้เรื่องความมีระเบียบวินัย จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยการกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนเข้าแถวไปรับประทานอาหารที่ผู้วิจัยวางไว้ที่โรงอาหารตามลำพัง โดยให้ผู้ช่วยวิจัย และผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมนักเรียน โดยวางเงื่อนไขกับนักเรียนด้วยการให้รับประทานอาหารไม่ครบกับจำนวนนักเรียน เพื่อจะได้ทราบว่าในสถานการณ์อย่างนั้นนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร เมื่อนักเรียนไปรับประทานอาหารแล้วให้ผู้สังเกตการณ์นำเสนอ ผลการสังเกตการณ์แถวไปรับประทานอาหารของนักเรียนแต่ละกลุ่ม จากนั้นร่วมกันสนทนาถึงพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าแถวเดินไปรับประทานอาหาร โดยไม่มีผู้ควบคุมว่าเหมาะสมหรือไม่ หรือควรปฏิบัติอย่างไร เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาบัตรเนื้อหาเรื่องความมีระเบียบวินัยและตอบคำถามหลังการศึกษาค้นคว้าบัตรเนื้อหา จากนั้นร่วมกันสนทนาถึงความหมายของความมีระเบียบวินัย ยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงการเป็นผู้มีระเบียบวินัย ผลดีของการเป็นผู้มีระเบียบวินัย และผลเสียของการเป็นผู้ขาดระเบียบวินัย เสร็จแล้วร่วมกันสนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัย และสรุปบทเรียนด้วยการแข่งขันตอบคำถามสรุปบทเรียนเป็นกลุ่ม (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 21 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการแบ่งกลุ่มนักเรียน โดยให้แก่วิชาคณิตศาสตร์แล้วเข้ากลุ่มผู้ที่ได้คำตอบเท่ากัน นักเรียนไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ต่างพยายามคิดหาคำตอบของตน สิ่ง

ที่พบจากการแบ่งกลุ่มครั้งนี้คือ นักเรียนบางคนก็โจทย์คณิตศาสตร์ไม่ได้ และบางคนก็โจทย์ผิด จึงเข้ากลุ่มไม่ได้ ทำให้ต้องใช้เวลาในการแบ่งกลุ่มมากขึ้น ผู้ที่โจทย์คณิตศาสตร์ไม่ได้ต้องให้เพื่อนช่วย ส่วนผู้ที่ได้คำตอบไม่เหมือนเพื่อนต้องคิดทบทวนใหม่จึงสามารถแบ่งกลุ่มได้ ดังนั้นการแบ่งกลุ่มวิธีนี้จะต้องตั้งโจทย์คณิตศาสตร์ให้ง่ายขึ้น ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ส่วนการกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนเดินแถวไปรับคุปอง เป็นไปตามที่คาดหมาย คือนักเรียนแตกแถวและส่งเสียงดัง ส่วนผู้ที่ได้คุปองต่างแสดงท่าทางดีใจและกลับห้องเรียนก่อน ผู้ที่ไม่ได้รับคุปองจะกลับถึงห้องเรียนทีหลังและมีท่าทางเฉย ๆ ซึ่งจากการซักถามผู้ที่ไม่ได้จะตอบว่าเห็นเพื่อนแย่งกันแล้วตนเองไม่อยากแย่ง การสนทนาถึงการปฏิบัติตัวของนักเรียนในการไปรับคุปอง โดยอาศัยข้อมูลของผู้สังเกตการณ์ช่วยทำให้นักเรียนได้คิด และยอมรับในการกระทำของตนเองว่าขาดระเบียบวินัย เพราะกลัวจะไม่ได้คุปองจนล้มรักษามารยาทและมีความคิดเห็นตรงกันว่าต่อไปจะรักษามารยาทให้มีระเบียบวินัยมากขึ้น การศึกษาความรู้จากบัตรเนื้อหาหลังจากการวิเคราะห์พฤติกรรมการเดินแถวไปรับคุปองอาหารแล้ว นักเรียนให้ความสนใจดีมากไม่มีการพูดคุยกัน ทำให้ตอบคำถามได้เป็นที่พอใจและจากการรายงานของผู้สังเกตการณ์ สมาชิกของทั้งสองกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำงานดีทุกคนทำให้ไม่มีปัญหาในการทำงานกลุ่ม การอธิบายเพิ่มเติมและการสรุปบทเรียนเป็นไปตามแผนการสอนที่วางเอาไว้ ในส่วนของการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหา และความสำคัญของการมีระเบียบวินัย เป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นเรื่องที่นักเรียนยังไม่คุ้นเคย การเตรียมตัวของผู้สอนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับแผนการสอนนี้

แผนการสอนที่ 22 กิจกรรมเพื่อเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยกับความไม่มีระเบียบวินัย

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรม และเรียนรู้เกี่ยวกับผลดีของการเป็นผู้มีระเบียบวินัย และผลเสียของผู้ที่ขาดระเบียบวินัย เพื่อเป็นข้อคิดและเป็นตัวอย่างที่ดีในการยึดถือเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติต่อไป

กิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มจากการทบทวนความรู้เดิมเรื่องความมีระเบียบวินัยที่เรียนผ่านมา จากนั้นจึงให้นักเรียนทำกิจกรรม "ชิงแชมป์" โดยวางแผนให้นักเรียนทำกิจกรรมสองรอบเพื่อเปรียบเทียบกัน การทำกิจกรรมครั้งที่หนึ่งให้นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามกติกาที่ตกลงกัน ส่วนครั้งที่สองครูเตรียมนักเรียนไว้ 3 คน ให้แสดงบทบาทเป็นผู้ไม่มีระเบียบวินัยโดยการไม่เคารพกติกาและข้อตกลงในการเล่น จากนั้นร่วมกันสนทนาถึงความแตกต่างของการเล่นครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สอง และความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อตกลงต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการอยู่ร่วมกันในสังคม เสร็จแล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในกลุ่ม ถึงผลดีที่จะเกิดกับตัวนักเรียนและโรงเรียนเมื่อนักเรียนมีระเบียบวินัย จากนั้นจึงอภิปรายเพิ่มเติมและตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเพื่อสรุปบทเรียน เสร็จแล้วให้นักเรียน

แต่ละกลุ่มสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความมีระเบียบวินัยของสมาชิกกลุ่ม
คัดเลือกผู้ที่ปฏิบัติได้ดีเป็นดาวของกลุ่มและให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่สมาชิกที่ยังปฏิบัติพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์ เรื่องความมีระเบียบวินัยได้ไม่ครบทุกพฤติกรรม (รายละเอียดตั้งแผนการสอนที่
22 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรม"ชิงแชมป์" นักเรียนสนุกสนานและ
ให้ความสนใจดีมาก เป็นการเล่นที่ง่ายใช้เวลาไม่นานแต่การเล่นในรอบที่สองที่เตรียมนักเรียน
ไว้ 3 คน ให้เป็นผู้ที่ไม่เคารพกติกา โดยไม่ยอมรับการแพ้ของตนเองนั้นมีการขัดแย้งถกเถียง
กันบ้าง แต่นักเรียนที่เป็นคู่แข่งแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนไปแข่งกับผู้อื่นที่เคารพกติกาแทน จึงไม่
เกิดการขัดแย้งกันมาก แต่นำไปสู่การอภิปรายตามแผนการสอนได้ การอภิปรายผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจง
หัวข้อและแนวทางในการอภิปรายแล้วจึงให้นักเรียนอภิปรายในกลุ่ม เมื่อเสร็จการอภิปรายใน
หัวข้อแรกจึงแนะแนวทางในการอภิปรายในหัวข้อต่อไป ซึ่งทำให้นักเรียนอภิปรายได้ในเวลา
อันรวดเร็วและตรงตามที่ต้องการให้นักเรียนอภิปราย ผลการอภิปรายนักเรียนทำได้ดีเป็นที่พอ
ใจ มีการบันทึกความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน แล้วร่วมกันสรุปผลการอภิปรายของกลุ่ม
ที่มีความเห็นตรงกันว่า ความมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญและสมาชิกกลุ่มทุกคนต้องพยายามปฏิบัติ
พฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัยให้ได้ การใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบสั้น ๆ
นำไปสู่การสรุปบทเรียนได้ง่ายขึ้น และการให้นักเรียนสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์
เรื่องความมีระเบียบวินัย ยังมีพฤติกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังปฏิบัติไม่ได้ คือ การเข้าแถว
ได้เรียบร้อยโดยไม่ต้องมีครูคอยควบคุม การไม่ทะเลาะวิวาทหรือกลั่นแกล้งผู้อื่น และการไม่พูด
คำหยาบและคำไม่สุภาพ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากความเคยชินที่เคยปฏิบัติมาก่อนของนักเรียน
ต้องค่อย ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติและช่วยตักเตือนกันเองป้องกันการลืม ส่วนการสะท้อนผลการ
สังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม นักเรียนสังเกตและสะท้อนผลตามหัวข้อในแบบบันทึกการสังเกต
การณ์การทำงานกลุ่ม และการสรุปผลการทำงานกลุ่มผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยต้องเพิ่มเติมให้ ซึ่ง
ภาพรวมของการทำงานกลุ่มในครั้งนี้เป็นที่พอใจ

แผนการสอนที่ 23 การวางแผนในการทำงาน

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ต้องใช้การวางแผน และการปฏิบัติตาม
แผนของสมาชิกกลุ่ม จึงจะช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ
เห็นความสำคัญของการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนของสมาชิกกลุ่ม แล้วนำไปใช้ในการวางแผน
การปฏิบัติของกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย

กิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนเล่นเกม "ล่าเสือ" แล้วร่วมกันสนทนาถึงการ
วางแผนในการเล่นเกมนักเรียน ข้อคิดจากการเล่นเกม แล้วนำข้อคิดที่ได้จากการเล่นเกม
ไปใช้ในการวางแผนการปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมี

ระเบียบวินัย จากนั้นจึงให้นักเรียนสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัยของสมาชิกกลุ่ม คัดเลือกผู้ที่ปฏิบัติได้ดีที่สุดเป็นดาวของกลุ่ม และหาแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติโดยอาศัยข้อคิดที่ได้จากการเล่นเกมล่าเสือ เพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มสามารถปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัยให้ได้มากที่สุด (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 23 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากการสังเกตการเล่นเกบล่าเสือ นักเรียนสนุกสนานและชอบมาก เมื่อหยุดการเล่นยังมีเสียงเรียกร้องขอเล่นอีก สำหรับการเล่นครั้งแรกให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันเป็นรายบุคคล โดยแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาครั้งละ 1 คน ทำการแข่งขัน คนที่แพ้คัดออกส่วนคนที่ชนะจะได้แข่งขันต่อไปจนสมาชิกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหมด ฝ่ายที่เหลือจะเป็นฝ่ายชนะ ซึ่งการแข่งขันเช่นนี้นักเรียนชอบและสนุกมาก แต่ละกลุ่มต่างพยายามให้กำลังใจสมาชิกกลุ่มของตนเอง ส่วนการเล่นในครั้งที่สองให้นักเรียนเล่นพร้อมกันเป็นกลุ่มโดยมีกติกาการเล่นว่า สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องออกท่าเดียวกัน ถ้ากลุ่มใดสมาชิกออกท่าไม่เหมือนกันจะเป็นฝ่ายแพ้ ยกเว้นสมาชิกของทั้งสองกลุ่มต่างก็ออกท่าไม่เหมือนกันให้ทำการแข่งขันใหม่ โดยครูให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มทดลองแข่งขันกันก่อน โดยไม่ให้ปรึกษากัน ปรากฏว่าสมาชิกของแต่ละกลุ่มต่างก็ออกท่าไม่เหมือนกัน จึงให้แต่ละกลุ่มได้ร่วมกันวางแผนตามเวลาที่กำหนด 3 นาที จากนั้นจึงเริ่มการแข่งขันเป็นกลุ่มจนครบ 5 ครั้ง ในการแข่งขันแต่ละครั้งกลุ่มที่ชนะจะมีท่าทางดีใจมากส่วนกลุ่มที่แพ้สมาชิกกลุ่มส่วนมากจะแสดงท่าทางผิดหวัง โดยเฉพาะถ้าหากท่าที่ออกของกลุ่มนั้นชนะ แต่สมาชิกบางคนในกลุ่มออกท่าต่างจากเพื่อนทำให้กลุ่มถูกปรับแพ้ นักเรียนที่ออกท่าต่างจากเพื่อนจะได้รับคำตำหนิจากเพื่อนในกลุ่มเป็นอย่างมาก จึงถือเป็นกิจกรรมที่ดีในการสอนให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามแผนที่ได้วางเอาไว้ ส่วนการสรุปข้อคิดจากการเล่นเกมทำได้ง่ายและเป็นไปตามแผนการสอนเนื่องจากนักเรียนมีใจจดจ่อต่อการเล่นเกมอยู่แล้ว สิ่งที่ควรระวังในการสอนคือต้องทำให้นักเรียนรู้ว่าเขาได้รับความรู้ และข้อคิดอะไรจากการเล่นเกมล่าเสือ โดยไม่ติดใจอยู่ที่การแพ้ชนะของกลุ่มเท่านั้น ส่วนผลจากการอภิปรายของนักเรียนแต่ละกลุ่มนักเรียนอภิปรายได้ไม่มากนัก เนื่องจากหัวข้อในการอภิปรายค่อนข้างกว้าง และไม่ค่อยชัดเจน ส่วนการให้นักเรียนสำรวจการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัยนั้น พฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่นักเรียนยังปฏิบัติไม่ได้ คือ การไม่ทะเลาะวิวาท หรือกลั่นแกล้งผู้อื่น และการไม่พูดคำหยาบและคำไม่สุภาพ ซึ่งจากการสอบถามนักเรียนสาเหตุส่วนใหญ่มาจากความเคยชินในการพูดและการปฏิบัติของนักเรียน การสะท้อนผลของผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มเป็นไปตามหัวข้อของแบบบันทึกการสังเกตการณ์ ดังนั้นการให้คำแนะนำ และแก้ไขวิธีการในการทำงานกลุ่มจากผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ในส่วนที่นอกเหนือจากผู้สังเกตการณ์ของกลุ่มจึงยังมีความจำเป็น

แผนการสอนที่ 24 กิจกรรมฝึกความมีระเบียบวินัย

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วร่วมกันสนทนากล้องคิดที่ได้ที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เรื่องความมีระเบียบวินัย และเป็นข้อคิดในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักเรียนต่อไป

กิจกรรมการเรียนการสอน จัดสิ่งของที่จะแจกให้กับนักเรียนไว้ยังสถานที่อื่นนอกห้องเรียน แล้วให้นักเรียนเดินเป็นแถวไปเลือกสิ่งของที่ครูเตรียมไว้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการฝึกมารยาทให้กับนักเรียนและดูว่าในสถานการณ์ที่จัดไว้ นักเรียนเกิดปัญหาหรือเกิดการขัดแย้งกันอย่างไร นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงหรือไม่ อันจะนำไปสู่การแนะนำแก้ไขในสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือยกย่องชมเชยให้กำลังใจในกรณีที่นักเรียนปฏิบัติได้ดีแล้วเพื่อเป็นกำลังใจในการปฏิบัติต่อไป และหลังจากได้ข้อคิด การเรียนรู้จากการทำกิจกรรมด้วยตนเองแล้วจึงให้นักเรียนนำไปใช้สำรวจการปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในเรื่องความมีระเบียบวินัยของสมาชิกกลุ่มต่อไป (รายละเอียดดังแผนการสอนที่ 24 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้นักเรียนเข้าแถวเดินไปเลือกสิ่งของนักเรียนส่วนใหญ่เดินไปเป็นแถวด้วยความเรียบร้อย จากการนำเสนอของผู้สังเกตการณ์ มีนักเรียน 2 คนแตกแถวแซงคิวผู้อื่น ซึ่งจากการซักถามนักเรียนทั้งสองยอมรับว่าแตกแถวแซงคิวผู้อื่นเพราะเพื่อนที่อยู่ข้างหน้าเดินช้า ซึ่งเป็นตัวอย่างในการสั่งสอนและเสนอแนะให้แก้ไขในโอกาสต่อไป ส่วนการเลือกสิ่งของ มีการแย่งชิงกันบ้างแต่ตกลงกันได้ด้วยดีจึงไม่มีการขัดแย้งกัน นักเรียนที่ได้สิ่งของนั้นมีความพอใจ มีการซักถามกันระหว่างเพื่อนว่าใครได้อะไรบ้างและนำสิ่งของของตนมาให้เพื่อนดู ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้สิ่งของเพราะอยู่ท้ายแถวมีความไม่พอใจแต่จากการซักถามผู้ที่ไม่ได้สิ่งของมีทั้งผู้ที่ตอบว่ายากได้ และตอบว่าไม่ยากได้สิ่งของที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ให้ สำหรับการซักถามนักเรียนที่ได้สิ่งของทุกคนตอบว่าพอใจสิ่งของที่ได้ การสะท้อนผลการทำกิจกรรมของผู้สังเกตการณ์ของกลุ่มนำไปสู่การสนทนาและการแนะนำการประพฤติปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ซึ่งนักเรียนทุกคนยอมรับในการสะท้อนการทำกิจกรรมของผู้สังเกตการณ์ สำหรับการอภิปรายถึงการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย โดยผู้วิจัยได้ตั้งคำถามให้นักเรียนตอบและแสดงความคิดเห็น ซึ่งนักเรียนสามารถตอบได้เป็นที่พอใจ การปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้เกือบทุกพฤติกรรม ยกเว้นพฤติกรรมการพูดคำหยาบและคำไม่สุภาพที่มีนักเรียนบางส่วนยังปฏิบัติไม่ได้ ซึ่งจากการซักถามถึงเหตุผลในการปฏิบัติไม่ได้ เพราะความเคยชินและลืมหืมตา ส่วนการประเมินการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ นักเรียนทั้งห้องอยู่ในระดับดีเป็นที่พอใจ และการให้นักเรียนเข้าแถวไปเลือกสิ่งของอีกครั้งในชั้นวัดผล มีผู้เสนอและยอมให้ผู้ที่ไม่ได้สิ่งของในครั้งแรกเข้าแถวก่อน ส่วนผู้ที่ได้สิ่งของก่อนแล้วต่อท้ายแถว การเดินแถวไปกลับเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การเลือก

สิ่งของ ไม่มีการขัดแย้งกันเป็นไปตามแผนการสอนที่วางไว้

แผนการสอนที่ 25 กิจกรรมฝึกการให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

แผนการสอนนี้ต้องการให้นักเรียนทำกิจกรรมที่อาศัยความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มทุกคน จึงจะประสบผลสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจ มองเห็นความสำคัญของความร่วมมือและความตั้งใจในการทำงานของสมาชิกกลุ่มทุกคน อันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย

กิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนกลุ่มที่หนึ่งนับข้าวสาร 1/2 ชีด จะมีเมล็ดหักก็เมล็ด และเมล็ดดีก็เมล็ด ส่วนกลุ่มที่สองให้ช่วยกันนับข้าวเปลือก 1/2 ชีดว่ามีเมล็ดดีก็เมล็ด และเมล็ดสับก็เมล็ด โดยใช้เวลาในการนับ 5 นาที จึงให้นักเรียนตอบคำถาม และอธิบายการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม จากนั้นจึงให้ผู้สังเกตการณ์ของแต่ละกลุ่มเสนอผลการสังเกตการณ์การทำงาน แล้วร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการทำงานของแต่ละกลุ่มและแนวความคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่ม เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับอุบัติเหตุที่มีสาเหตุมาจากความประมาท และไม่ระเบียบวินัยในการขับรถ แล้วร่วมกันอภิปรายในกลุ่มเกี่ยวกับรายละเอียดของข่าว สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์อย่างนั้น และวิธีที่จะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์อย่างนั้นอีก เสร็จแล้วให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ ผลการอภิปรายหน้าชั้นเรียน และร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนและข้อคิดที่ได้จากการอ่านข่าว เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์เรื่องความมีระเบียบวินัย คัดเลือกผู้ที่ปฏิบัติได้ดีเป็นดาวของกลุ่มและให้คำแนะนำช่วยเหลือสำหรับผู้ที่ยังปฏิบัติไม่ได้ (รายละเอียดตั้งแผนการสอนที่ 25 ภาคผนวก ข)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การให้นักเรียนนับเมล็ดข้าวเปลือกและข้าวสาร นักเรียนมีความตั้งใจดีมาก ทุกคนให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มเป็นอย่างดีจนสำเร็จเรียบร้อยโดยไม่มีปัญหาหรือความขัดแย้งใด ๆ ในการทำงานกลุ่ม จากการนำเสนอผลการสังเกตการณ์การทำงานกลุ่มของผู้สังเกตการณ์ และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าการทำงานของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน และผู้ที่เสนอวิธีการในการทำงานนั้น ไม่ใช่หัวหน้ากลุ่มทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มที่หนึ่งทำการนับข้าวสารด้วยการแยกหน้าที่เป็นผู้นับเมล็ดดีและผู้นับเมล็ดที่หัก แล้วนับเมล็ดข้าวสารออกจากกองรวม ผู้ที่มีหน้าที่นับเมล็ดดีจะเลือกนับเฉพาะเมล็ดดีออกมาเป็นกองของตน เมื่อหมดกองรวมจึงนำจำนวนข้าวเมล็ดดีของแต่ละคนมารวมกันเป็นเมล็ดที่ดีของกลุ่ม ส่วนเมล็ดที่หักนับและรวมเป็นกองด้วยวิธีเดียวกัน ส่วนกลุ่มที่สองทำการนับเมล็ดข้าวเปลือกด้วยวิธีการช่วยกันนับแยกเมล็ดที่ดีและเมล็ดที่สับออกเป็นกองละ 10 เมล็ด จากนั้นจึงนับรวมเป็นเมล็ดดีและเมล็ดสับของกลุ่ม ซึ่งทั้งสองกลุ่มทำงานเสร็จในเวลาใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มที่นับข้าวเปลือกเสร็จก่อน นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำงานด้วยความตั้งใจและไม่มีปัญหาในการทำงาน

ส่วนข้อคิดที่ได้จากการนับเมล็ดข้าว นักเรียนทั้งสองกลุ่มตอบคล้าย ๆ กันว่า การร่วมมือช่วยกันทำงานจะช่วยให้งานของกลุ่มสำเร็จได้ในเวลาอันรวดเร็ว การตอบคำถามของนักเรียนสามารถตอบคำถามได้ดีเป็นที่พอใจ ส่วนการให้นักเรียนอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ กลุ่มที่หนึ่งให้หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้อ่าน และกลุ่มที่สองเลขานุการของกลุ่มเป็นผู้อ่าน สมาชิกของทั้งสองกลุ่มให้ความสนใจต่อข่าวและรูปภาพเป็นอย่างดี มีการซักถามข้อสงสัยจากผู้วิจัยหลายอย่าง สิ่งที่พบจากการอ่านข่าวคือ นักเรียนแปลอักษรย่อของพาดหัวข่าวไม่ได้ จะอ่านเป็นคำสะกด เช่น หน.(หัวหน้า) อ่านเป็น หน (ห - โ-ะ - น - หน) ทำให้ไม่ได้ความหมาย จึงต้องทำความเข้าใจก่อน และหลังจากนั้นการอ่านข่าวของนักเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผลการอภิปรายกลุ่มในด้านรายละเอียดของข่าวเป็นที่พอใจ นักเรียนเข้าใจดี สาเหตุของข่าวนักเรียนทั้งสองกลุ่มตอบเหมือนกันว่า มาจากการดื่มสุรา วิธีการแก้ไขทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าไม่ควรดื่มสุราขณะขับรถ การตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเพื่อนำไปสู่การได้ข้อคิดช่วยทำให้นักเรียนคิดได้กว้างขวางขึ้นและเห็นด้วยกับการขาดระเบียบวินัยทำให้เกิดปัญหาหลาย ๆ อย่างตามมา การเกิดอุบัติเหตุในข่าวก็มีสาเหตุมาจากขาดระเบียบวินัยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ขับรถขณะเมาสุรา และจากการซักถามหลังจากได้รับความรู้แล้วนักเรียนทุกคนเห็นด้วยกับการฝึกปฏิบัติตนเองให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย และยืนยันที่จะปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่ได้เรียนรู้มาให้ได้มากที่สุด ส่วนการสำรวจการปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัยได้ครบทุกพฤติกรรมตามข้อตกลง มีบางคนเท่านั้นที่ลืมตัวและเคยชินในการพูดคำที่ไม่สุภาพเป็นบางครั้ง ซึ่งผลการปฏิบัติตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งชั้นอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

แผนการสอนที่ 26 สรุปการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง เรื่อง ความมีระเบียบวินัย

แผนการสอนนี้เป็นการทบทวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเรื่องความมีระเบียบวินัย ที่จัดการเรียนการสอนมา 5 ครั้ง เพื่อสะท้อนข้อดีและข้อบกพร่องในการทำงานกลุ่มของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนแนวความคิดและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นข้อมูลและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโอกาสต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เริ่มจากผู้สอนสรุปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องความมีระเบียบวินัย 5 ครั้งที่ผ่านมา ข้อดีในการทำงานกลุ่มที่ควรยึดถือในการปฏิบัติต่อไป และข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไข ที่ผู้สอนสังเกตเห็นและบันทึกไว้ หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกต่อการเรียนการสอนที่ผ่านมาตามหัวข้อที่กำหนดให้ และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันประเมินการทำกิจกรรมกลุ่มของตนเองตามหัวข้อที่กำหนด แล้วนำ

เสนอหน้าชั้นเรียน จากนั้นจึงให้นักเรียนคัดเลือกนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติดีเป็นดาวของห้องเรียนและรวมคะแนนของกลุ่ม (รายละเอียดตั้งแผนการสอนที่ 26 ภาคผนวก)

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสนทนาโดยการตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ การสะท้อนข้อดีและข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขในการทำงานกลุ่มที่ผ่านมา ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้เอาใจใส่ต่อการเรียน มีการพูดคุยซักถามรายละเอียดกับผู้วิจัยบ้าง ซึ่งจากการสังเกตนักเรียนมีท่าทางยอมรับการสะท้อนข้อดี และข้อบกพร่องในการทำงานกลุ่มของผู้วิจัย การเขียนแสดงความรู้สึกต่อการเรียนของนักเรียนเขียนคล้าย ๆ กับการเขียนในวงจรที่ผ่านมา คือ นักเรียนทุกคนชอบการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพราะทำให้ได้รับความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้ และยังสามารถฝึกการปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี สิ่งนี้นักเรียนชอบในการเรียนได้แก่ การเล่นเกม และการทำงานเป็นกลุ่ม ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนการสอน คือ ได้รับความรู้สนุกสนาน และช่วยฝึกให้เป็นคนดี สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความพอใจและสบายใจกับการเรียน และการทำงานร่วมกัน รวมทั้งอยากให้มีการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในวิชาอื่นด้วย การสะท้อนผลของผู้สังเกตการณ์การทำงานกลุ่ม ทุกกลุ่มให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันภายในกลุ่มเป็นอย่างดี ไม่มีการขัดแย้งหรือถกเถียงกัน ในด้านความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงของตนเอง นักเรียนทุกคนตอบว่าตนเองเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เคยพูดคำหยาบเปลี่ยนมาเป็นพูดนอกลอง เคยเข้าแถวไม่เรียบร้อยเปลี่ยนมาเข้าแถวได้เรียบร้อยขึ้น ไม่ทะเลาะและกลั่นแกล้งผู้อื่น เป็นต้น จากการประเมินตนเองของนักเรียน และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ไปในทางที่ดีขึ้นทุกพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง และสมควรจะติดตามดูแลให้นักเรียนฝึกปฏิบัติต่อไปด้วย

สรุปผลการพัฒนาวงจรที่ 4 เรื่องความมีระเบียบวินัย

การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ วงจรที่ 4 เรื่องความมีระเบียบวินัย ใช้เวลาในการพัฒนา 6 แผนการสอน รายละเอียดของการใช้แผนการสอน ดังเสนอเป็นรายแผนในแผนการสอนที่ 21-26 แล้วส่วนการสะท้อนผลการพัฒนาในวงจรที่ 4 จากผลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามนักเรียนหลังการเรียน การให้นักเรียนสำรวจและบันทึกผลการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย การสนทนาคู่คุยกับผู้ช่วยวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งสามารถสรุปการดำเนินการพัฒนาตามวงจรที่ 4 ได้ดังนี้

ก. สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของการพัฒนา คล้ายกับการพัฒนาในวงจรที่ 1 2 และ 3 คือช่วงเวลาในการสอน ตั้งแต่เวลา 15.00-16.00 น. เป็นช่วงเวลาที่นักเรียนค่อนข้างเหนื่อยล้า และเป็นเวลาสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนห้องติดกัน ซึ่งหลังการสอนซ่อมเสริมครูผู้สอนจะให้นักเรียนทำความสะอาดห้องเรียนก่อนกลับบ้านเป็นประจำทำให้มีเสียงรบกวนบ้าง และบางวันจะมีนักเรียนชั้นเล็ก ๆ มายืนดูการทำกิจกรรมที่หน้าประตูห้องเรียน แต่นักเรียนมีความเคยชินมากขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นไปตามปกติ นักเรียนให้ความสนใจต่อการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมมากกว่าการสนใจสภาพแวดล้อม จึงถือว่าสภาพแวดล้อมไม่เป็นปัญหามากนัก

ข. กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความเข้าใจในวิธีการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นที่น่าสนใจ สามารถทำกิจกรรมแล้วสรุปความรู้และข้อคิดจากการทำกิจกรรมได้ กิจกรรมกลุ่มของการพัฒนาในวงจรที่ 4 นักเรียนให้ความสนใจดี มีความกระตือรือร้นในการเรียนและการทำกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การดำเนินการสอนเป็นไปตามขั้นตอนของแผนการสอน คือเริ่มจากทำกิจกรรมการเรียนการสอน จากนั้นจึงสรุปความรู้และข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม แล้วนำความรู้และข้อคิดที่ได้นั้น ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกกลุ่ม ตามแนวทางและข้อตกลงที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ รวมทั้งการตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขการปฏิบัติ เพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามข้อตกลงด้วย ซึ่งถือเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและรับผิดชอบต่อการคิดและตัดสินใจของตน การเปิดโอกาสให้ผู้ที่ยังปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ไม่ครบทุกพฤติกรรมได้มีโอกาสร่วมปรับปรุงแก้ไขตนเองโดยมีกลุ่มคอยให้กำลังใจ ช่วยให้เขามีกำลังใจและมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติมากขึ้น ไม่เกิดความท้อถอยในการปฏิบัติ ส่วนการแข่งขันการปฏิบัติเป็นกลุ่มว่ากลุ่มใดสมาชิกปฏิบัติได้ดีกว่า เป็นวิธีการที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติ ช่วยให้การปฏิบัติมีความหมายมากขึ้น และทำให้นักเรียนได้รู้ว่าการปฏิบัติของกลุ่มนั้นอยู่ในระดับใด ส่วนการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติดีโดยคัดเลือกเป็นดาวของกลุ่มและดาวของห้องเรียนเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติดีของห้อง และการให้การยกย่องชมเชยแก่ผู้พัฒนาตนเองได้ดี เป็นรางวัลที่มีคุณค่าสำหรับกลุ่มที่นักเรียนมีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทำให้เขาได้รับการยอมรับจากเพื่อนในห้อง และมีกำลังใจในการปฏิบัติเพื่อให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่ตกลงกันไว้

ค. พฤติกรรมของนักเรียน จากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยพบว่านักเรียนมีความชื่นชอบและสนุกสนานในการเรียนและการทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีความคุ้นเคยและกล้า

แสดงออกมากขึ้น ในการปฏิบัติพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้น มีนักเรียนหลายคนที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้ดีขึ้น จนทั้งผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และเพื่อนนักเรียนในห้องเรียนต่างให้การยอมรับ เพราะสามารถมองเห็น และรับรู้ได้จากการคลุกคลีใกล้ชิดกันตัวอย่างเช่น เด็กชายสมบัติ (นามสมมติ) เป็นนักเรียนที่มีอายุมากกว่าเพื่อน จากคนที่เพื่อนในห้องไม่ค่อยชอบเพราะชอบกลั่นแกล้งผู้อื่น และพูดจาตู่เพื่อนในห้องเป็นประจำ เคยถูกครูลงโทษเพราะรังแกเพื่อนหลายครั้ง สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ดีขึ้น ช่วยเหลืองานที่ครูมอบหมายและมีน้ำใจต่อเพื่อนจนได้รับเลือกให้เป็นรองหัวหน้าชั้นคนใหม่ สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนและครูได้ดีขึ้นเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งนอกจากเด็กชายสมบัติแล้ว นักเรียนในห้องคนอื่น ๆ ก็เปลี่ยนแปลงตนเองได้เป็นที่น่าพอใจมากด้วย และจากการที่ผู้วิจัยได้ขออนุญาตทำการช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ โดยมีผู้ช่วยวิจัยที่เป็นครูผู้สอนประจำวิชาเป็นผู้สังเกตการเรียนการสอนด้วยในเวลา 3 สัปดาห์ติดต่อกัน ผลปรากฏว่าพฤติกรรมในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนดีขึ้น สิ่งที่สังเกตเห็นในการเรียนการสอนคือ นักเรียนมีความสนใจและมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียน เช่น การพูดคุยในขณะที่ครูกำลังสอน การเหม่อลอยไม่สนใจเรียน การเอางานอย่างอื่นขึ้นมาทำ การเล่นของเล่นในขณะที่ครูกำลังสอน การกลั่นแกล้งผู้อื่น และการลุกออกจากที่นั่งขณะที่ครูกำลังสอนลดลงมาก นอกจากนี้การใช้วิธีการแข่งขันทำแบบฝึกหัดเป็นกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องทำแบบฝึกหัดในชั่วโมงเรียนให้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนดด้วยความเรียบร้อย ผลปรากฏว่าสามารถแก้ปัญหาการทำแบบฝึกหัดไม่เสร็จในเวลาเรียนได้ดี นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้เสร็จตามกำหนดเวลาถึงแม้จะให้แบบฝึกหัดเพิ่มมากขึ้นก็ตาม ซึ่งพฤติกรรมของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงคือหลังจากที่ครูสั่งงานแล้วนักเรียนทุกคนในกลุ่มจะลงมือทำงานของตนเอง นักเรียนกลุ่มเก่งที่ทำงานเสร็จก่อน จะช่วยแนะนำสมาชิกกลุ่มที่ยังไม่เสร็จ จนคนสุดท้ายของกลุ่มจะได้รับความช่วยเหลือทั้งคำแนะนำและกำลังใจจากเพื่อนในกลุ่มที่เสร็จก่อน เพราะข้อตกลงของการแข่งขันเป็นกลุ่มคือ สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องทำงานเสร็จเรียบร้อยกลุ่มจึงจะได้คะแนน ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่ได้ผลดีวิธีหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของเพื่อนในกลุ่มและการแข่งขันช่วยทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจ พยายามใช้ศักยภาพของตัวเองในการทำงานมากขึ้น และสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้มากขึ้นด้วย ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนและการให้นักเรียนตอบแบบสำรวจหลังการเรียน สรุปได้ว่านักเรียนทุกคนชอบการเรียน และการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ช่วยให้เกิดความสนุกสนาน ไม่เบื่อ ได้รับความรู้ที่นำมาปรับปรุงตนเองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้านการแบ่งกลุ่มการให้นักเรียนหาคำตอบของโจทย์คณิตศาสตร์ และเข้ากลุ่มตามคำตอบ เป็นวิธีการแบ่งกลุ่มที่ดีอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนพอใจ แต่ถ้าโจทย์คณิตศาสตร์ยากหรือซับซ้อนเกินไปนักเรียนจะใช้เวลาในการคิดนาน ด้านกิจกรรมกลุ่มของการพัฒนาในวงจรที่ 4 ทุกกิจกรรมนักเรียนตอบว่าชอบ การจัดกิจกรรม

ตามแผนการสอนทำได้ไม่ยาก และช่วยให้นักเรียนสรุปข้อคิดได้ตามที่ต้องการ ส่วนการปฏิบัติ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเรื่องความมีระเบียบวินัย นักเรียนปฏิบัติได้เป็นที่น่าพอใจ หลายคน ปฏิบัติได้ดีมาก และอีกส่วนหนึ่ง ได้พยายามปรับปรุงแก้ไขตนเอง ได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งภาพรวมของการปฏิบัติของนักเรียนทั้งห้องเรียนเป็นที่น่าพอใจ

ง. พฤติกรรมของผู้วิจัย

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้วิจัยโดยผู้ช่วยวิจัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ในการพัฒนาวงจรที่ 4 ผู้ช่วยวิจัยมีความเห็นคล้ายกับ ทุกวงจรที่ผ่านมา คือ เห็นว่าผู้วิจัยมีการเตรียมการสอนที่ดี ดำเนินการสอนเป็นขั้นตอน สามารถ ควบคุมชั้นเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรมได้เป็นอย่างดี นักเรียนให้ความเคารพและเกรงใจ ปฏิบัติ ตามคำสั่งและคำแนะนำเป็นอย่างดี มีการวางตัวและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนสร้างความมั่นใจให้ นักเรียนกล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น ส่วนความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียน ต่อผู้วิจัยนั้น นักเรียนพึงผู้วิจัยพูดได้เข้าใจดี ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้วิจัยพูดไม่ซ้ำ ไม่เร็วและอยากให้ พูดช้าเร็วเท่าเดิม ส่วนการพูดอธิบายของผู้วิจัย มีนักเรียนส่วนหนึ่งชอบให้พูดและอธิบายมาก ๆ เพราะทำให้ได้รับความรู้และข้อคิด ส่วนนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง ไม่ชอบให้ครูพูดมาก เพราะเห็นว่า น่าเบื่อและเสียเวลา ในด้านความรู้สึกของนักเรียนต่อผู้วิจัยนั้น นักเรียนเห็นว่าผู้วิจัยใจดี ไม่ดุ ไม่ตี มีเหตุผล นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบครูดุ เพราะรู้สึกหวาดกลัวจนไม่กล้าทำอะไร เกรง จะถูกครูลงโทษ ส่วนนักเรียนที่ชอบครูดุเพราะเห็นว่าจะทำให้นักเรียนกลัว ไม่กล้าดื้อ ทำให้นักเรียนในโรงเรียนเป็นคนมีระเบียบ

ปัญหาและสิ่งที่ต้องปรับปรุงที่พบจากการพัฒนาในวงจรที่ 4

ปัญหาที่พบในการดำเนินการพัฒนาในวงจรที่ 4 เป็นปัญหาที่คล้าย ๆ กับการพัฒนาในวงจรที่ 1, 2, และ 3 ที่ได้ดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงมาเรื่อย ๆ ซึ่งหลาย ๆ ปัญหา ได้ ลดลงมากแล้ว แต่บางปัญหาก็ยังแก้ไขให้ดีขึ้นแต่ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ เนื่องจากเป็น ปัญหาที่ต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไขมาก ดังนี้

1. วิธีการในการทำงานกลุ่มและความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียน จากที่ได้ ทำการพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองมา 4 วงจร จำนวน 26 แผนการสอน ซึ่งในแต่ละ แผนการสอนได้ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มหรือทำงานกลุ่มทุกครั้ง ถึงนักเรียนจะสามารถทำงานกลุ่มได้ดีขึ้นเป็นลำดับ แต่ในความรู้สึกของผู้วิจัยคิดว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจโดยเฉพาะการ อภิปรายและแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม ในการพัฒนาวงจรที่ 4 แผนการสอนที่ 21 ถึง 26 มี บางแผนที่ผลการอภิปรายกลุ่มไม่ค่อยตรงประเด็นไปตามที่ต้องการ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากหัวหน้า กลุ่มไม่สามารถทำความเข้าใจ และควบคุมให้สมาชิกกลุ่มแสดงความคิดเห็นได้ตรงประเด็นตาม

หัวข้อได้ และตัวสมาชิกกลุ่มเองขาดทักษะในการพูดและแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม ซึ่งสาเหตุที่แท้จริงนั้นเนื่องมาจากนักเรียนยังมีประสบการณ์ในการทำงานกลุ่มไม่มาก เพราะสิ่งเหล่านี้ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติเป็นเวลานาน ดังนั้นการให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มหรืออภิปรายกลุ่ม โดยเฉพาะนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมกลุ่มน้อย ผู้สอนจะต้องแนะนำจุดบกพร่องในการทำงานกลุ่มให้นักเรียนทราบ พร้อมทั้งแนะนำวิธีการปฏิบัติและแก้ไขด้วย เพื่อให้ นักเรียน ได้รับทราบจุดบกพร่องและทำการแก้ไขอย่างทันทั่วทั้งที่ จะช่วยให้นักเรียน ได้เรียนรู้วิธีการทำงานกลุ่มและมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การยกย่องชมเชย สิ่งที่นักเรียนปฏิบัติได้ดีแล้วจะเป็นกำลังใจ และช่วยสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติให้กับนักเรียนเพิ่มขึ้นด้วย

2. ปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน การพัฒนาในวงจรที่ 4 มีนักเรียนขาดเรียน 3 คน ลาเหตุมาจากป่วย 2 คน ติดธุระทางครอบครัว 1 คน ซึ่งการขาดเรียนของนักเรียนเป็นปัญหาของวิธีสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพราะนักเรียนที่ขาดจะไม่ได้ทำกิจกรรมในวันที่ขาดเรียนและผู้สอนไม่สามารถสอนหรือให้ทำกิจกรรมซ่อมเสริมได้ เพราะการทำกิจกรรมต้องทำเป็นกลุ่ม ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดี คือ การชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนให้รู้และเข้าใจถึงผลเสียของการขาดเรียนให้มากที่สุด และทำการแนะนำนักเรียนที่ขาดเรียนถึงกิจกรรมกลุ่มที่เพื่อนในกลุ่มได้ทำไปแล้ว ความรู้และข้อคิดของกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียน ได้รับทราบและนำไปสู่การปรับตัวตามเพื่อนในการทำกิจกรรมกลุ่มในโอกาสต่อไป

จากข้อมูลและรายละเอียดที่เสนอในการสรุปและสะท้อนผลการพัฒนาทั้ง 4 วงจร เป็นเหตุผลที่ทำให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ ดังนั้นวิธีการสอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความเหมาะสมที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง หรือเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี